

Jesenice dz

Novice

220030191,9

KNJIŽNICA JESENICE

COBISS

ACRONI
JESENICE

interni informacijski časopis
števila 9, september 2003

Novice

Poštnina plačana pri pošti 4270 JESENICE

OBČINSKA KNJIŽNICA JESENICE
Trg Toneta Čufarja 4
4270 JESENICE

TISKOVINA

Vsebina

Za vročim poletjem vroča jesen

POP – Analiza in sinteza procesov

Kaj so inovacije in kdo so inovatorji

Koristni predlogi v juliju in avgustu

Kje se nam je zalomilo

POPSIJEV KOTIČEK

EKOLOGIJA

VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

RAZVOJ IN RAZISKAVE

Celovita optimizacija podjetniških procesov

Zamenjava zvonastih peči s sodobnejšimi

NOVICE IZ TOVARNE

KADROVSKA GIBANJA

IZ SVETA JEKEL

NI MI VSEENO!

OKOLI NAS

IZ NAŠE ZGODOVINE

Razstava umetniških slikarskih del v galeriji Acroni

Ob zaključku projekta "LEPA PUŠČA"

Abonma amaterskih gledališč v Kranjski Gori

Za nami je zopet eno lepših doživetij v gorah

Tabor za otroke "ANKARAN 2003"

Namig za rekreacijo

Rekreacijsko plavanje zagotovo tudi drugo leto

Aktivnosti in vabilo Judo sekcije Jesenice

Špikov kot

Rešitve nagradnih križank iz prejšnje številke

Kaj menite o internem časopisu Novice (vprašalnik)

Nagradna križanka

Spomini na vroče poletne dni

Novice so interni časopis SŽ Acroni, naklada 2100 izvodov.

Uredniški odbor: Ljubo Osovnikar, Polonca Marjanovič,
Aleš Lagoja, Lilijana Markež, Nataša Karo.

Fotografije: Tone Kelbl, Lilijana Markež,
arhiv Tiskarna knjigoveznica Radovljica, Muzej Jesenice,
na naslovni in zadnji strani Andrej Tavčar.

Križanke in uganke Drago Ronner.

Novice izhajajo enkrat mesečno.

Oblikovanje in tisk Tiskarna knjigoveznica Radovljica.

AKTUALNO

Sodelavci iz celotnega podjetja skupno analizirajo in optimirajo celovite procese (od prodaje, nabave, proizvodnje, preko financ do odpreme), tako da procesi postanejo hitri, gladki, fleksibilni, kakovostni, pregledni, osredotočeni kupcu in stroškovno racionalni. Prvo seznanjanje s projektom Celovita optimizacija podjetniških procesov je že za nami.

V prostorih jedilnice v upravni stavbi Acroni, ki je od 17. septembra dalje tudi Galerija Acroni razstavlja svoja dela akademski slikar Jože Kotar.

Bo že držalo! O rezultatih uporabe čistilnega orodja pa v naslednji številki.

PREHRANA MED DELOM

Z namenom zagotoviti čim boljše pogoje za delo, smo se s firmo Šmon Heller dogovorili, da bo preskrba s toplim obrokom možna tudi ob sobotah in nedeljah v dopoldanskem času. Zaposleni bomo zato 27 % nadomestila dobili v bonih (namesto 4 jih bomo dobili 6), razliko pa v gotovini. Nadomestilo v gotovini bo višje za 5 %, oziroma za 56 SIT na dan. Na zgoraj omenjen način bo obračunano nadomestilo za prehrano za mesec september, delilnice pa bodo odprte v sobotah in nedeljah od 18. oktobra dalje.

Direktorica financ in ekonomike
Polonca Marjanovič

UVODNIK

ZA VROČIM POLETJEM VROČA JESEN

Poletje in čas dopustov je več ali manj mimo in zato je potrebno v našem ACRONI-ju ponovno vleči s polno močjo in novim elanom. In prav pri predvidevanjih – kaj nas čaka do konca leta in v naslednjem letu 2004, bi želeli, da se najprej ozremo nazaj, in to za celih 5 let. Prav tedaj namreč, v avgustu 1998, sem začel delati kot glavni direktor, skupaj z g. Bankom in pol leta kasneje še z g. Osovnikarjem. Resnično smo lahko vsi skupaj ponosni na to, kar smo storili – ACRONI postaja ugledno in uspešno podjetje. V teh petih letih smo nemire na trgu in stalen konkurenčen pritisk reševali s povečevanjem proizvodnje oz. zmanjševanjem fiksnih stroškov, optimizirali smo prodajne in nabavne tokove, racionalizirali in pocenili financiranje naše proizvodnje, vsako leto povečevali izplene, zmanjševali specifične potroške... in še bi lahko našteval. Veliko tega smo dosegli tudi z novimi naložbami in številnimi posodobitvami – pomembno pa je bilo, da smo vse to dosegli z veliko znanja, volje in naporov vseh nas – vseh zaposlenih v ACRONI-ju.

V letu 1998 smo skupno proizvedli nekaj več kot 170.000 ton končnih izdelkov, vsa leta nato proizvodnjo povečevali, letos bo obseg naše letne prodaje že blizu 270.000 ton. Vendar pa imajo obstoječe naprave oz. tehnologija v ACRONI-ju tudi svoje meje in ugotavljamo, da ob sedanjih paleti izdelkov proizvodnje bistveno ne moremo več povečevati. Šele z dokončanjem vseh predvidenih strateških naložb bo možno letno proizvodnjo povečati na 290.000 ton in ob tem bistveno spremeniti strukturo v prid večjim količinam debele nerjavne pločevine, specialnih jekel in gotovih elektropločevin - dinamo jekel.

Gospodarske težave največjih držav v EU, ki so tudi glavni kupci naših izdelkov, zelo vplivajo na poslovanje. Povečujejo se tudi zahteve kupcev po kakovosti, točnosti dobav, stalno pa je prisoten pritisk na nižje cene. Na poslovanje dodatno negativno vpliva tudi bistveno hitrejša rast cen surovin (nikelj, krom, molibden, nerjavni in navadni jekleni odpadki) od rasti cen naših izdelkov. Da bomo lahko zagotavljali pozitivno poslovanje na daljši in ne samo na krajši rok, je potreben stažen boj za znižanje vseh vrst stroškov.

V vodstvu ACRONI-ja se že dlje časa zavedamo težkega položaja na trgu in smo pripravili vrsto ukrepov, od katerih bodo nekateri učinkovali takoj, vpliv nekaterih pa se mora pokazati do konca naslednjega leta.

Od kratkoročnih ukrepov smo v takojšnjo veljavo postavili naslednje:

- Vse poslovno nepotrebne stroške znižati na minimum.
- Pospešiti postopke odprodaje poslovno nepotrebne premoženja.
- Mesečne kvote zmanjšati za 20 %.
- Začeti s projektom Celovite optimizacije podjetniških procesov.
- Zmanjšati obseg storitev zunanjih izvajalcev.
- Poostriti nadzor nad delavci, ki so na bolniški.
- Nič več dela s v KT.
- Selektivno podaljševanje pogodb za določen čas.
- Stroške kakovosti max. 0.30 % od vrednosti prodaje.
- Preseliti skladišče jeklenega odpadka.
- Zmanjšati obseg zastojev za 10 %.
- Znižati raven zaloga v Nabavi.
- Zmanjšati poškodbe na delu za 20 %.

Sprejetih je bilo še veliko drugih ukrepov, ki so bili predstavljeni na septembrski skupščini ACRONI-ja.

Od ukrepov, ki bodo dali velik učinek na daljši rok - do konca leta 2004, pa največ pričakujemo od:

- celovite optimizacije podjetniških procesov, projekta, ki ga vodi s svojo skupino dr. Ferk. V optimizacijo poslovanja bo v naslednjih dveh letih vključeno 500 zaposlenih v Acroniju, večinoma iz režije. Ob zavzetem delu pričakujemo poslovne učinke v višini 3 mio EUR;
- postopnega zmanjšanja števila zaposlenih, saj ovrednotenje vseh zastavljenih in predvidenih ukrepov kaže, da bo potrebno za zagotavljanje stabilne poslovne uspešnosti optimizirati tudi stroške dela – in to predvsem tam, kjer sedanja organiziranost oz. delo ni racionalno. Izdelali smo novo mikro organizacijo podjetja, ki ima 140 delovnih mest manj od sedanjih – to pomeni znižanje od sedanjih 1513 (vključno z Acronijevimi invalidi zaposlenimi v SUZ-u) na 1373 delavcev. Z natančno analizo možnosti smo kot nepotrebne ugotovili 22 delavcev, ki so zaposleni za določen čas, 68 delavcev bo zaradi ukinitve delovnih mest odšlo 24 oz. 18 mesecev prej preko Zavoda v pokoj, 50 delavcev kot viške, pa bomo določili v skladu s pravilniki in dogovorjenimi kriteriji. Postopek zmanjševanja zaposlenih bo potekal od sedaj do začetka leta 2005.

Analize in napovedi našega poslovanja kažejo, da bomo leto 2003 zaključili pozitivno – za kar bo seveda potrebno do konca leta delati z vsemi napori in bolje kot v preteklih mesecih, predvsem pa uspešno izvesti vse sprejete kratkoročne ukrepe.

Za leto 2004 zaenkrat še ni dobrih obetov in vsaj na začetku se nam ponovno obeta vsakdanja borba za vsak tolar. Napovedujejo pa, da naj bi se pomembnejši premik na bolje v EU zgodil v 2. kvartalu naslednjega leta – upam, da ne samo zaradi tega, ker bomo končno tudi Slovenci postali polnopravni član te velike evropske družine.

Srečno.

Glavni direktor
Prof. dr. Vasilij Prešem

KLJUČ 6 - ORGANIZACIJA PROCESOV - ANALIZA IN SINTEZA

Osnovni cilji vsakega delovnega sistema naj bi bili učinkovitost, varnost in stroškovna primernost. Z upoštevanjem teh glavnih elementov je možno zagotoviti optimalno raven delovnih sistemov, ki zajemajo, kot smo omenili že zadnjič, delovno napravo, delavca in izdelke. Pri tem pa je potrebno upoštevati tudi vplive okolja in druge vložke v delovni sistem (informacije, navodila...).

Za zagotovitev konsistentnega delovanja sistemov običajno izvedemo analizo, ki pomeni razčlenitev oziroma razdelitev celote na posamezne faze dela ali celo elemente, odvisno od potreb, vrste dejavnosti in natančnosti izvedbe. *Analiza delovnih procesov obsega raziskovanje vzajemnega delovanja človeka in delovne priprave na predmet dela (izdelek) ob upoštevanju izbranih delnih vidikov. V spodnji razpredelnici je zapisanih nekaj vidikov, glede na katere v študiju dela opravljamo analize delovnih procesov:*

Vidiki analize dela	Običajni nazivi
▪ Časovno zaporedje elementov delovnega procesa	▪ Snemanje časa, gantogram ali mrežni plan
▪ Logično zaporedje elementov delovnega sistema	▪ Shema delovnega sistema, mrežni plan
▪ Prostorska ponazoritev delovnega sistema	▪ Analiza toka materiala
▪ Človeški vidiki: 1. metoda dela 2. obremenjenost 3. zahtevnost dela 4. delovni učinek 5. ergonomski vidiki 6. psihosociološki 7. organizacijski	▪ analiza gibov ▪ analiza obremenitev ▪ analiza dela in zahtev dela ▪ analitično vrednotenje dela ▪ proučevanje varnosti pri delu ▪ razčlenitev dela na elemente
▪ Tehnični vidiki: ▪ Tehnologija ▪ Vključevanje delovnih priprav v delovni proces in njihov izkoristek ▪ Tok materiala ▪ Ostali tehnični vidiki	▪ Proučevanje tehnoloških postopkov ▪ Proučevanje izkoriščenosti delovnih naprav (metode ŠDČ)

Že v prejšnjih prispevkih smo omenili, da je potrebno pred izvajanjem aktivnosti na optimizaciji delovnih sistemih imeti »stabiliziran« delovni sistem, kjer ni veliko motenj in improvizacij oz. mora biti izvajanje dela ponovljivo, da ga je možno beležiti v različnih obdobjih z različnimi izvajalci v istih zaporedjih faz ali operacij dela. Praviloma želimo z analizo trenutnega stanja doseči naslednje cilje:

- razjasniti, kje so meje sistema, ki ga moramo oblikovati,
- ugotoviti pomanjkljivosti trenutnega stanja sistema,
- zbrati podatke in informacije za oblikovanje idej ter optimalnih rešitev.

Osrednji cilj analize trenutnega stanja je ugotavljanje pomanjkljivosti v sistemu, priprava predlogov, realizacija in optimizacija dela. Pri tem nam mnogo koristijo odgovori na nekatera vprašanja, kot so:

- Zakaj sploh opravljamo posamezen element delovnega procesa?
- Kakšen je njegov namen?
- Kaj želimo z njim doseči?
- Ali mora biti tako, kot se izvaja zdaj?
- Ali ni možno posameznega elementa eliminirati, poenostaviti ali zamenjati?

Pri tem moramo upoštevati, da je potrebno obseg in podrobnost analize omejiti na tak obseg, da je prihranek največji, prav tako tudi učinek. *Vedno moramo slediti načelu, da je namen analize nadomestiti sedanje stanje z novim – boljšim, ne pa podrobno razčlenjevanje trenutnega stanja.*

Poleg sedanjega stanja pa moremo analizirati tudi predvideno stanje. Pri analizi predvidenega stanja lahko govorimo o načrtu delovnega procesa ali delovnem načrtu. To je torej zapis delovnega procesa, kakršnega projektiramo in ga šele bomo uvedli.

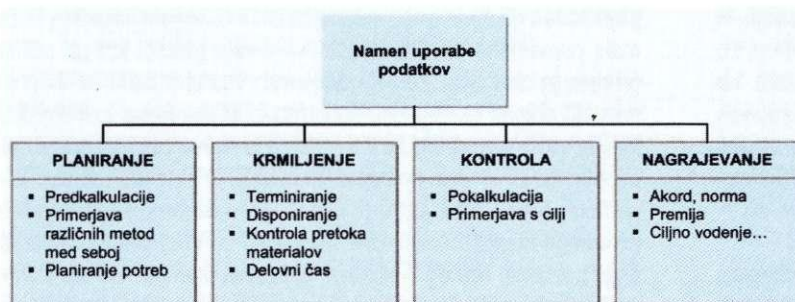
Povedati je potrebno, da poleg analize delovnega procesa opravljamo tudi druge analize napr. Analizo pogostnosti, stroškov, funkcionalnosti izdelkov (VA), obratovanja naprav, obremenitve itd. Analize delovnega procesa moremo zapisati v naslednjih oblikah:

- s podatki (opisno, številčno) – npr. posnetek časa, digitalni samozapis;
- s slikami (prostorsko) – npr. prostorska ponazoritev toka materiala;
- s simboli (grafično) – npr. mrežni plan.

Če analizo delovnega procesa zapišemo s podatki, opišemo posamezne dele delovnega procesa, navedemo tudi vse za kasnejše raziskovanje pomembne podatke. Če govorimo o podatkih, ki jih obravnavamo pri ŠDČ v delovnih procesih, mislimo predvsem na sledeče:

Izdelavne čase	To so časi, ki so potrebni za opravljanje elementov delovnega procesa
Vplivni elementi	To so napr. Stopnja učinka, dolžina poti, utrujenost..
Količina izdelkov	To so napr. Število opravljenih elementov dela za katere porabimo delovni čas
okolščine	To so napr. Pogoji dela in spreminjanje le teh v času poteka dela

Pri zbiranju podatkov moramo že od vsega začetka izvajanja analize upoštevati, da podatki ustrezajo namenu uporabe in da jih lahko v vsakem času reproduciramo (zato se moramo pri oblikovanju organizacije delovnih sistemov izogibati improvizacijam). Nameni uporabe podatkov so lahko takšni:

Če je delovni sistem »stabiliziran«, tako da so eliminirane motnje, odstopanja od predpisanih tehnoloških, tehničnih, kakovostnih in varnostnih predpisov, ter da je delavec normalno usposobljen za izvajanje dela, je smotrno izvajati analizo. Tako dobimo ponovljive podatke, ki jih lahko reproduciramo ali uporabimo kasneje tudi v druge namene. Da je temu tako, morajo biti zagotovljeni naslednji pogoji:

Mnogokrat ugotavljamo, da v preteklosti zbranih podatkov ne moremo uporabiti, ker pri njihovem zbiranju niso upoštevali opisanih zahtev.

Podatke po vsebini pa delimo še na naslednje kategorije:

Zakaj toliko naštevanja podrobnosti in na prvi pogled manj pomembnih stvari?! Zato, ker podrobno analiziranje postopkov in procesov ni mogoče z vrednostnimi sodbami. Vedno je vprašanje za koliko, kakšen, kdaj! Tu pa so odgovori možni samo s kvantifikacijo posameznih elementov. Morda je odgovor v naslednji modrosti »rumenih« modrecev:

Podobno velja za analizo delovnih sistemov. Šele s podrobnim pregledom posameznih »drobcev« sistema lahko dobimo podroben pregled dogajanja, izvedemo optimizacije,

ter zagotovimo organizacijsko »stabilizacijo« sistemov in izločimo tiste elemente, ki predstavljajo motnje ter oblikujemo konsistentno celoto.

Marjan Lah

*Goro bo premaknil tisti,
ki je v začetku premikal kamenčke!*
Kitajski pregovor

KAJ SO INOVACIJE IN KDO SO INOVATORJI

Zadnje čase mi naključni sogovorniki pogosto zastavljajo zgornje vprašanje, kar nedvomno kaže na pozitivne premike v odnosih do inovacijske dejavnosti. Ker sem prepričan, da se je pred dilemo, ali nek dosežek prijaviti kot izboljšavo ali ne, znašel že vsak izmed nas, sem pripravil poenostavljeno razlago nekaterih pojmov, kakor jih tolmačimo v Acroniju.

Najprej o **inovacijah**. Inovacija je v vsakdanji pogovorni rabi izredno raztegljiv pojem, saj opisuje široko paleto dosežkov od najpreprostejših sprememb do zapletenih znanstvenih rešitev. Morda vas bo osupnilo dejstvo, da je nek naš znani teoretik pojem inovacija glede na kompleksnost samega dosežka in funkcijo avtorja v podjetju razčlenil kar na 20 podtipov. V praksi so se k sreči uveljavili samo trije pojmi – inovacijska ideja, inovacija in izboljšava, ki ji, če ni prezahtevna, pravimo tudi koristen predlog. To še vedno ni tako praktično poimenovanje, kot ga poznajo na Zahodu (inovacije in modifikacije) oziroma je doma pri Japoncih (stalne ali kaizen izboljšave in inovacije), ima pa zaradi neprilagojene zakonodaje, ki jo vlečemo še iz bivše skupne države, svoj smisel.

V Acroniju torej govorimo o sledečih inovacijskih dosežkih:

Inovacijska ideja je vsaka smiselna ideja, katere realizacija pomeni koristno novost ali izboljšanje v poslovnih ali proizvodnih postopkih, pa tudi pri osebnem delu. Primeri: predlog za proizvodnjo novega jekla, predlog za spremembo tehnološkega postopka, za izboljšavo ali celo nabavo delovne naprave, za izboljšanje osebnih pogojev dela... Seveda dobi ideja svoj smisel šele, če je predstavljen način njene realizacije in nakazani ter ocenjeni ekonomski ali drugi učinki. Če tega ni, ideja samo opozarja na problem, kar pa je seveda tudi bolje kot nič. V nekaterih podjetjih govorijo o inovacijskih idejah kot o nerealiziranih inovacijah, vendar je to v nasprotju z definicijo inovacije. Včasih naletimo tudi na pojem **invencija**, kar je sicer sinonim za izum. Pri tem moramo upoštevati, da izum sam po sebi še ni inovacija ampak to postane šele, ko z njegovo uporabo spremenimo postopek ali proizvedemo nov izdelek.

Inovacija je vsaka realizirana ideja, ki pomeni novost v poslovnih ali proizvodnih postopkih in podjetju prinaša ekonomsko korist. Ni nujno, da gre za novost v svetu (izum), zadostuje, da je dosežek nov za Acroni. Pogoj pa je, da ta novost pomeni za Acroni primerjalno prednost pred konkurenti in je smiselna zaščita bodisi po Zakonu o industrijski lastnini ali vsaj kot poslovna tajna – know-how. Govorimo o inovacijah izdelka in inovacijah postopka. Primeri: nov ali bistveno izboljšan izdelek ali storitev, nov ali bistveno izboljšan tehnološki postopek, nov dobavni postopek...

Omenili smo že, da je paleta inovacij izredno široka, pomembno pa je tudi, o čemer bo govorila kasneje, da inovacije niso izključno domena strokovnjakov. Za inovacije se tudi ne štejejo samo pomembna tehnična in tehnološka odkritja in dosežki, ki prinašajo mastne dobičke. Tako med inovacije spadajo tudi različni organizacijski ukrepi, ki pomenijo boljše poslovanje cele družbe ali pa samo njenega segmenta, ne prinašajo pa neposredne ekonomske koristi. Dandanes so posebno v modi inovacije, s katerimi zmanjšamo obremenjevanje okolja in izboljšamo varnost ter zdravje pri delu.

Izboljšava je vsaka realizirana ideja, ki pomeni izboljšanje v

poslovnih ali proizvodnih postopkih in podjetju prinaša ekonomsko ali drugo korist, pri čemer ni nujno, da gre za novost v podjetju. Podobno kot pri inovacijah, govorimo o izboljšavah izdelka ali postopka ter inovacijah na področju varnosti in zdravja pri delu, okoljevarstva, prepoznavnosti podjetja. Primeri: izboljšan izdelek, tehnološki postopek, proizvodna naprava, zmanjšanje tveganja za varnost in zdravje pri delu, zmanjšanje obremenjevanja okolja...

Zakon o pravicah industrijske lastnine iz delovnega razmerja sicer govori tudi o **tehničnih in drugih izboljšavah** kot o vrsti patentibilnih inovacij, v praksi pa je ta pojem smiselno rezerviran za vse spremembe in izboljšave, ki jih ni mogoče zaščititi s patentom ali drugo pravico industrijske lastnine. Ravno ta kolizija je jedro prenekaterega spora med delodajalcem in avtorjem dosežka, ki za manj pomembno izboljšavo zahteva enako plačilo, kot ga zakon predpisuje za inovacijo. Pri izboljšavah v prvem planu ni stopnja novosti, ampak ekonomska korist, torej je dovoljena tudi uvedba idej, ki so se v podjetju že izkazale za koristne, bodisi v sličnih ali popolnoma drugačnih postopkih in okoljih. O patentni zaščiti v teh primerih ne more biti govora, čeprav gre nesporno za izboljšanje prvotnega stanja. Za tehnično izboljšavo se torej smatra uporaba sicer poznanih rešitev in njihova realizacija s tehničnimi sredstvi z namenom povečanja dobička ali zanesljivosti pri delu – zmanjšanje izmeta, zastojev, povečanje produktivnosti. Med druge izboljšave spadajo organizacijske izboljšave, izboljšave poslovnih in proizvodnih procesov, ekološke izboljšave, izboljšave varnosti in zdravja pri delu...

Koristen predlog je vsaka relizirana ideja, ki podjetju ne prinaša otipljivih ekonomskih koristi. Koristen predlogi se nanašajo predvsem na spremembe delovnih operacij in pogojev na ožjem delovnem mestu. Pogoj je, da realizacija podjetju ne povzroča nerazumnih stroškov. Primer: opustitev nepotrebnih delovnih operacij ali izdelkov – različni obrasci, ureditev delovnega mesta v skladu z ergonomskimi in drugimi zahtevami... Koristnega predloga ne gre zamenjevati z inovacijsko idejo.

Zdaj pa še o **inovatorjih**. Inovator je vsakdo, ki ustvari nekaj novega. Inovatorji so na primer že naši otroci, ki si vsak dan sproti izmišljajo nove igre, razstavljajo in ponovno sestavljajo igračke, pa tudi stvari, ki to niso, in pri tem pridobljeno znanje uporabljajo pri novih podvigih. Namesto inovacije sem namenoma uporabil pojem podvig, ker ni nujno, da gre pri razstavljanju igračk za koristno stvar. Tudi pri odraslih je osnovni impulz za inovativnost želja ali potreba ustvariti nekaj za zadostitev svojih potreb, pa naj gre za duhovne ali čisto materialne.

Čas je, da spregovorim par besed še o »službeni dolžnosti«. Če trdimo, da so inovacije in izboljšave dosežki, ki podjetju prinašajo korist, je ta korist neodvisna od tega, ali je avtor Peter ali Pavel. Starejši sodelavci se boste gotovo spomnili, da je bilo še v sedemdesetih letih naravnost bogokletno, če se je sodelavec RR ali informatike spozabil in skušal prijaviti »inovacijo«. Ne vem, zakaj smo jih imeli, če ne zato, da so uvajali novosti? In še danes marsikdo razmišlja na tisti preživeti način, češ, ne to pa že ni »inovacija«, to je delovna dolžnost. No, takšno razmišljanje je v končni konsekvenci celo pravilno, saj je resnično delovna dolžnost slehernega delavca, da je pri svojem delu inovativen, torej, da pri svojem delu uvaja stalne izboljšave. V vsakdanjih pogovorih smo

poleg tega pojem »inovacije« neločljivo povezali z inovacijsko nagrado, ki naj bi bila seveda čim višja. Torej če ni visoke nagrade, ni »inovacije«. To pojmovanje nas kmalu privede do destruktivnega razmišljanja: Vrednost mojega dela je mnogo višja, kot mi je to Acroni pripravljen priznati. Zato svojih »inovacij«, tudi če jih bom realiziral, ne bom prijavljal. In če jih ne bom prijavljal, se mi jih ne izplača realizirati. Še pomnite, tovariši: Tu sem, zato da delam, razmišljam naj tisti, ki so zato plačani, ali pa, kar je še huje: Ne morejo me tako slabo plačati, kot lahko slabo delam. Drugi spet - pri tem prednjačijo sodelavci storitvenih dejavnosti in služb, razmišljam, da je inovativno reševanje problemov njihovo redno delo, za katerega tako ali tako prejemajo plačo in se s prijavljanjem izboljšav nočejo izpostavljati. Okolica bi jih pač hitro označila kot koristolovce. Tako eni kot drugi ne prispevajo nič dobrega k rasti inovativne klime v organizacijski kulturi, ko naj bi bili ponosni na vsak, še tako majhen doprinos k uspešnosti poslovanja.

Splošno poznana je resnica, da inovatorji ustvarjajo novosti predvsem za svoje veselje, saj je za človeka eden od največjih užitkov opazovanje pozitivnih in nadpovprečnih rezultatov svojega dela. Mar mislite, da vrhunski atlet tako efvorično dvigne roke v zrak po prihodu skozi cilj zato, ker v mislih že seštevata finančne bonitete, ki mu jih prinaša zmaga? Svojo ustvarjalnost posamezniki seveda lahko usmerijo na različna področja, tudi v razvoj računalniških virusov, vendar v tem primeru ne moremo govoriti o inovacijah, ker ne gre za nikakršno koristno novost. Tako tudi v industrijskem okolju ne moremo govoriti o inovaciji, če smo npr. znižali stopnjo avtomatizacije neke naprave, ker nam je zaradi dane napake določen režim delovanja povzročal težave. Pogojno pa tudi v tem primeru lahko govorimo o izboljšavi, s katero smo začasno ali trajno (če gre za nepotrebno funkcijo) odpravili problem.

Že v prvem delu prispevka smo spoznali, da je osnova za inovacijo ali izboljšavo inovacijska ideja. **Avtorji inovacijskih idej** so torej naravno nadarjeni ustvarjalni ljudje, ki znajo opazovati in odkrivati probleme, pa žal za uresničevanje svojih idej nimajo ustreznega strokovnega znanja ali volje. Pogosto se primeri, da nimajo niti približne predstave, kaj vse je potrebno za realizacijo sicer simpatične ideje, za katero se v končni fazi lahko izkaže, da realizacija ni možna ali smiselna. In to je često povod za neprijetne napetosti, zaplete in frustracije.

Druga skupina so **avtorji spontaniziranih izboljšav (in inovacij)**. To so strokovno usposobljeni delavci -avtorji inovacijskih idej, ki ustvarjajo izboljšave za delodajalca, običajno v okviru rednih delovnih nalog. Do večine takih izboljšav pride spontano, na avtorjevo pobudo, do nekaterih pa tudi po nalogu, ko avtor s svojo ustvarjalnostjo in znanjem realizira idejo drugega. V našem okolju (še vedno) prevladuje zmotno prepričanje, da inovacija oziroma izboljšava ne more biti realizirana v okviru rednih delovnih nalog. Zato še enkrat: *Inovacija ali izboljšava ni to zato, ker bi jo realiziral nestrokovnjak ali nekdo izven delovnih obveznosti, ampak zato, ker predstavlja boljše, zanesljivejše in koristnejše rešitve od prejšnjih, torej na neposreden ali posreden način pozitivno vpliva na poslovanje delodajalca.* Še več. Inovacijo oziroma izboljšavo zmore in sme realizirati samo za to strokovno usposobljen delavec. V tujini so to že davno spoznali, zato zaposlene za inovacijsko dejavnost ne samo nagrajujejo, ampak jim jo postavljajo tudi kot pogoj za napredovanje na delovnem mestu in ohranjanje pridobljenih pozicij.

Zadnja, nikakor pa ne najmanj pomembna skupina ustvarjalcev so **profesionalni inovatorji**. To so praviloma strokovnjaki različnih strok, ki jim ustvarjanje inovacij pomeni izvajanje rednih delovnih nalog. Mednje lahko štejemo tudi menedžerje različnih nivojev, ki z inovativnim vodenjem in organizacijskimi prijemi zagotavljajo uspešno poslovanje družbe. Profesionalnost teh inovatorjev je običajno omejena na eno stroko in je, ker rešujejo kompleksne probleme, potrebno njihovo združevanje v interdisciplinarne time različnih strok. Ta skupina inovatorjev proizvaja kakovostne rešitve, pa naj gre za realizacijo njihovih lastnih ali pa idej drugih. V Acroniju mednje poleg vodilnih delavcev uvrščamo tudi vse sodelavce tehnološkega in tehničnega razvoja, to je oddelkov R&D, projektnega vodenja, procesne avtomatike ter informatike. Mnoga uspešna podjetja svojih zaposlenih ne delijo več na modre in bele ovratnike, ampak govorijo samo še o zlatih. Kako gre že tista o kuri in zlatih jajcih?

Za konec pa še praktičen nasvet za praktično uporabo vsega povedanega. Če smo v dvomih, ali nek dosežek prijaviti kot izboljšavo ali ne, si zastavimo naslednji vprašanje:

- Ali gre za novost oziroma spremembo? (postopka, naprave, izdelka...)

- Ali ta novost oziroma sprememba prinaša Acroniju korist?

Če smo na obe vprašanji odgovorili pritrdilno, gre nedvomno za izboljšavo, če ne celo inovacijo, o čemer, kakor tudi o višini nagrade, bodo odločali za to odgovorni.

A. Novšak

ISKRA MEHANIZMI PRVI »VLAGATELJ V LJUDI« V SLOVENIJI

INVESTOR IN PEOPLE

Četrtega septembra je podjetje Iskra Mehanizmi kot prvo podjetje v Sloveniji prejelo certifikat

mednarodnega standarda kakovosti v ravnanju z zaposlenimi, ki ga podeljuje matična organizacija »Investors in People UK«. Na prireditvi, ki se je je poleg uglednih domačih in tujih gostov iz vlade ter gospodarstva udeležila več kot polovica zaposlenih, je podjetje podelilo tudi priznanja najbolj uspešnim v akciji »Imam idejo«.

Standard kakovosti na področju ravnanja z zaposlenimi v podjetjih izvira iz Velike Britanije, kjer je nastal v začetku devetdesetih let kot odgovor na vprašanje, kaj in kako delajo odlične organizacije, da so tako zelo dobre. Certifikat ne pomeni le potrditev dobrega dela z zaposlenimi, ampak je tudi kažipot za nadaljnje izboljševanje na vseh področjih poslovanja. Vodilni v organizaciji morajo imeti jasno vizijo, kaj hočejo doseči v prihodnosti in kako bodo to dosegli, vsi zaposleni pa morajo vedeti, kakšna je pri tem njihova vloga in odgovornost. Organizacije, ki se ponašajo z nazivom »Vlagatelj v ljudi« zato beležijo povečanje prometa, dobička in produktivnosti, večjo kakovost in zanesljivost, manj odsotnosti z dela in fluktuacije ter lažje in bolj učinkovito uvajajo novosti.

ISKRI MEHANIZMI iskrene čestitke!

KORISTNI PREDLOGI V JULIJU IN AVGUSTU

EMŠKP	NAZIV REALIZIRANEGA KORIST. PREDLOGA-JULIJ, AVGUST 2003	PRIJAVA
	DS Nujno zlo - PC VP / VV	
0407/03	Predelava uležanja vetrnice za PAK 45 - Blooming	10.7.03
0409/03	Obrazec - "Ocena počitniškega dela" - pisarna vzdrževanja VV	11.7.03
0413/03	Ključ za odvitje pogonskega vretena - Blooming	15.7.03
0414/03	Izdelava podstavka matic kvarto opornih valjev	15.7.03
0415/03	Izdelava nastavka na vijačnih mehanizmih pomičnih vodil pred hl.navijalnikom	16.7.03
	DS Tevebajski - PC VP / VV	
0396/03	Namestitev zaščitne verige v kleti vetril - strojnica Blooming	2.7.03
0411/03	Namestitev napisov nad zabojniki za ločevanje odpadke - delavnica vzdrževanja VV	14.7.03
0412/03	Prebarvanje opažnih desk - delavnica vzdrževanja VV	14.7.03
	DS Zaspančki - PC VP / VV	
0420/03	Ohlajanje vrnjenih in prevaljanih slabov nerjavnih kvalitiet pod hladilnimi zaboji	29.7.03
	DS Slabisti - PC VP / JE	
0419/03	Merilo za merjenje širine slabov - Adjustaža	28.7.03
	DS FTVT - PC HP	
0416/03	Vodilo na liniji Bronx	18.7.03
	DS Hitri in uspešni - PC HP	
0418/03	Papir med ovoji odebeljenih kolobarjev - izstop linije CRNO	24.7.03
	DS Kranjske čebelice - Službe	
0408/03	Zamenjava telefonskega aparata TB13 z TS13 za boljše komuniciranje - R&R	11.7.03
	DS Vijolice - Službe	
0401/03	Uvedba statističnih analiz reakcijskega časa reševanja zunanjih reklamacij - TK	7.7.03
0422/03	Izdelava skice za obrazec "Kontrola pločevine KK TVT"	30.7.03
	DS Šparovčki - Službe	
0303/03	Zmanjšanje stroškov špediterjev z RIP - Nabava	2.7.03
0394/03	Pridobitev dovoljenja carinskega urada za lastno carinsko garancijo - Nabava	2.7.03
0395/03	Sukcesivno carinjenje projekta VOD in linije CRNO - Nabava	2.7.03
0403/03	Nadgradnja osnovnega tehtalnega programa - Špedicija	9.7.03
0404/03	Izdelava police oz. nosilca za tipkovnico - Špedicija	10.7.03
0405/03	Izdelava dodatne police za dokumente - Špedicija	10.7.03
0406/03	Izdelava dodatne mize za povečanje delovne površine - Špedicija	10.7.03
	DS Steber - Službe	
0417/03	Izdelava podstavka za star papir - R&R	23.7.03
	DS Top Acroni - Službe	
0399/03	Izdelava motivacijske graf. tabele o trenutni uvrstitvi v tekmovanju za najinovat. DS	7.7.03
0400/03	Prenosno obešalo za vizualizacijski material - za potrebe usposabljanja DS	7.7.03
0421/03	Izdelava osnutka obrazca "POTRDILO EMS" za evidentiranje inovac. predlogov	30.7.03
	DS Kontrolorji KK - Službe	
0397/03	Vzorčenje nerjavnih jekel - izdelava tabele za vsebnost kem. elem. in klasifikacija	3.7.03
	DS Elita - Službe	
0410/03	Prenos spiska proste zaloge nerjavne DPL v medfazi na intranet - Logistika	14.7.03
	DS Nujno zlo - PC VP / VV	
0427/03	Zamenjava relejev z frekvenčnim pretvornikom za pogon-odpih pare - Blooming	6.8.03
0428/03	Predelava jermenic na vstopnem krožnem kanalu - Blooming	"
0429/03	Predelava jermenic na izstopnem krožnem kanalu - Blooming	6.8.03
0432/03	Izdelava konzole z vozičkom v oljni kleti - Steckel	12.8.03
0433/03	Vgraditev zasuna na glavni cevovod pitne vode - hala VV	"

0434/03	Predelava nosilca brusne koluti CM-1	12.8.03
0435/03	Popravilo dovodk - ogrodje Blooming	13.8.03
0436/03	Izdelava tesnenja na zašč.pokrovu ležajnega vstavka opornih valjev-kvarto	13.8.03
0446/03	Usposobitev manjš.in lažjega hidrav.agregata za preizkušanje hidravl.komponent	28.8.03
0447/03	Predelava cevovoda za lažji dostop do cilindra RTC dovodke - Steckel	28.8.03
0448/03	Podnož.plošča za privijačenje Fessler krmil.ventila za preizkus njegovega delovanja	29.8.03
0449/03	Izdel.naprave za kontrolo tesnosti plunž.na predpis.trak za delov.plunžerjev-Blooming	29.8.03
DS Sodelavci - PC VP / VV		
0442/03	Plan prevlekov za Elmag - Steckel	26.8.03
DS TOP - PC PDP		
0443/03	Predstavitev dejavnosti Acroni PDP na internetni strani - http://run.to/pdp	28.8.03
DS 53 - PC PDP		
0423/03	Montaža manometrov na delovni pult	4.8.03
0424/03	Montaža zaščitne ograje na stopnicah	4.8.03
0425/03	Montaža reflektorjev na novem ravnalnem stroju	4.8.03
DS Kemiki - Službe		
0426/03	Avtomatizacija krogličnih mlinov v pripravi vzorcev	5.8.03
DS Mušketirji - Službe		
0430/03	Izdelava obrazca OF-ORIGIN - Prodaja	11.8.03
0431/03	Izdelava EUR 1 - Prodaja	11.8.03
DS Šparovčki - Službe		
0439/03	Ureditev prospektov v avli upravne stavbe Acroni - recepcija	19.8.03
DS Maratonci - Službe		
0437/03	Instalacija PC-ja z pomočjo programa GHOST - Informatika	18.8.03
0438/03	Servisiranje računalnikov z programom V-server - Informatika	18.8.03
DS Kremenčkovi - Službe		
0444/03	Namestitev vzmeti z gumo v tehnični za ublažitev le-te pred kolobar.na CBL-RTA	28.8.03
0445/03	Namestitev dod.zračnega hlajenja na spodnji del plazemske pištole-sekator/Blooming	28.8.03
DS Elita - Službe		
0440/03	Popravek kemijske sestave za jeklo AISI 301 = 1.4310 - Logistika	20.8.03
DS Zajčki - Službe		
0441/03	Izvedba zaščite delov peči za pripravo vzorcev (s "kletko) v TK/Kemija - RTA	22.8.03

KJE SE NAM JE ZALOMILO?

Preden je odšla na letni dopust, me je sodelavka Karmen opozorila na članek iz nekdanjega glasila Železarne, ki je bil glede na omenjanje velike inflacije očitno napisan proti koncu osemdesetih let. V njem avtor opozarja na dva problema, ki inovatorjem, čeprav v malo drugačni preobleki, grenita življenje še danes. V uvodnem delu se avtor pritožuje nad višino nagrad ter nad nerazumno dolgimi roki od izračuna do izplačila nagrade. Potem opiše svoj primer, ko mu je hiperinflacija v mesecu, ko je čakal na že odobreno izplačilo, požrla četrtino nagrade. Ne bom vas utrujal z opisovanjem, kako je dokaj obširen birokratski aparat od komisij za inovacije, odborov za gospodarstvo do delavskih svetov takrat mlet inovacijski predlog, zato mi verjemite na besedo, da je od uvedbe izboljšave do izplačila prve rente preteklo v najbolj ugodnem primeru 13 – 14 mesecev.

Čeprav smo se pri oživitvi inovacijske dejavnosti zavedali negativnih vplivov birokratizacije postopka in smo ga zato skrajšali na še sprejemljivi minimum, smo trenutno priča dejstvu, da na obravnavo čakata kar 202 predloga (na dan 16. 9.), nekateri celo od meseca marca, torej pol leta. Od pomladi, ko je bil povprečni

čas od prijave predloga do izplačila nagrade dva meseca, so se torej stvari občutno poslabšale. Avtorjem se zaradi zaostankov iskreno opravičujem in obljubljam, da bomo storili vse za njihovo čimprejšnjo odpravo. Na tem mestu pa bom vsem skupaj skušal pojasniti, zakaj je do takšnega stanja prišlo.

Današnji postopek obravnavanja inovacijskega predloga je že zaradi same organizacijske drugačnosti Acronija bistveno enostavnejši od zgoraj opisanega, poleg tega pa sodoben elektronski način omogoča tudi bistveno krajše komunikacijske čase. Avtor zdaj izboljšavo, žal še vedno na papirju, prijavi takoj po realizaciji (prej po enem letu uporabe), Služba za poslovanje inovacijske dejavnosti SPID posreduje gradivo predsedniku komisije za inovacije v PC-ju oziroma službi, kjer je izboljšava realizirana. Predsednik določi datum sestanka in predlaga morebitne izredne člane komisije, ki jim je praviloma en teden pred sestankom vročeno vabilo in gradivo. Zapisnik na sestanku komisije, ki odloča o ustreznosti predloga ter oceni oziroma potrdi izračun prihranka in določi pogoje za izračun nagrade pišem jaz, tako da se izognemo nepotrebnim komunikacijam komisija - SPID; kar spet pomeni določen prihranek časa. Zapisnik pošljem v verifikacijo članom komisije in hkrati tudi direktorju PC v potrditev.

Ko ta s potrditvijo zapisnika izrazi strinjanje z višino nagrade, SPID pripravi predlog za odobritev izplačila nagrad in ga pošlje na poslovodstvo. Če komisija za izboljšavo ugotovi prihranek, ki je utemeljen z izračunom, je seveda ta izračun treba poslati v potrditev na Kontroling. Na osnovi potrditve prihranka se izračuna nagrada; izračun potrdi direktor PC oziroma službe, kjer je izboljšava uvedena, izplačilo seveda odobri poslovodstvo. Takoj, ko prejme sklep poslovodstva o odobritvi izplačila, SPID pripravi pogodbe za izplačilo nagrad in po podpisu izda nalog za izplačilo na obračun OD. Nagrada je izplačana kot dodatek k naslednji plači. Komunikacije so, če je le mogoče in smiselno, elektronske. Teoretično ni nobenega razloga, da bi bil postopek daljši od dveh mesecev. Kje se je torej zalomilo?

Dejstvo je, da je zaradi minimalnih zahtev po strokovnem nadzoru (vzdrževanje certifikatov ISO 9001-2000, ISO 14001, OHSAS 18001) postopek praktično nemogoče funkcionalno še bolj poenostaviti, zato bi o nepotrebnih birokraciji težko govorili. Razlog

za zaostanke je torej očitno v njegovem izvajanju, kjer so se za ozko grlo izkazale komisije za inovacije, čeprav se pri posebej zahtevnih izboljšavah primeri, da tudi poslovodstvo prispeva svoje. Komisijo poleg predsednika, ki je praviloma vodstveni delavec PC-ja in mene, sestavljajo še najmanj trije strokovni delavci: za področje tehnologije, vzdrževanja ter varnosti in zdravja pri delu. Izkazalo se je, da je zaradi obremenjenosti teh sodelavcev z rednimi in dodatnimi načrtovanimi in nenačrtovanimi nalogami praktično nemogoče poiskati tisto uro za sestanek, ko so »prosti« vsi hkrati. Ne tako redko smo že prekinili z delom komisije, ker jo je moral eden od članov zaradi neodložljivih težav zapustiti. Dogaja se tudi, da zaradi podobnih vzrokov z delom komisije zaradi nesklepčnosti niti ne začnemo.

Ukrepi za odpravo alarmantnega stanja so že pripravljeni in prepričan sem, da bomo do konca leta zaostanke zmanjšali na razumno mero.

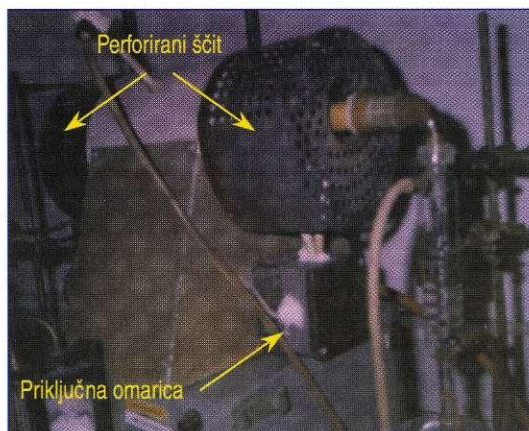
A. Novšak

POPSIJEV KOTIČEK - edini cilj inovatorja je, da je inovator

IZBOLJŠAVE V KEMIJSKEM LABORATORIJU

Informacijska tehnologija ne spreminja samo našega načina življenja, neusmiljena je tudi do jezika. Saj ste že slišali za multitasking, ki smo mu včasih rekli večopravilnost, ker pa nas je bilo v železarni dovolj, smo ga uporabljali zelo redko. V mislih imam tako besedo kot dejanje, ki ga ta beseda opisuje. Še najpogosteje smo se z njim srečali doma, v kuhinji, posledice pa so bile običajno združene z neprijetnim vonjem po zažganem. Zato sem prepričan, da si je sledečo definicijo izmislila gospodinja: Multitasking je sposobnost zasrati (pardon: zažgati) več stvari naenkrat. Le človekovi inovativnosti – kar pomislite na vse mogoče

možnosti programiranja kuhinjskih aparatov, gre zasluga, da se ta definicija v praksi ne udejanja prepogosto.

Ne trdim, da gre za prenos domačih izkušenj na delovno mesto, ampak sodelavec delovne skupine Kemiki Zlatko Mikulan je pri iskanju možnosti za čim boljše izkoriščenost delovnega časa prišel na idejo o avtomatizaciji

krogličnih mlinov za pripravo vzorca v kemijskem laboratoriju. S sodelavcema delovne skupine Zajčki Savičem in Savorgnanijem so izdelali krmilje, s katerim so posodobili posluževanje obeh mlinov. Delavec, ki je prej moral časovno nadzorovati pripravo vzorcev, zdaj samo nastavi potreben čas in požene mlin, potem pa se lahko posveti drugim nalogam. Izboljšava je izvedena zelo strokovno, saj so izdelali tudi ustrezno tehnično dokumentacijo. Ni odveč pripomniti, da so z dodatnim varnostnim ukrepom zmanjšali tudi nevarnost pred udarom električne napetosti.

Prizadevanje Kemikov za izboljšanje pogojev dela je očitno sodelavca Mira Saviča tako ganilo, da je k temu prispeval še svoj delež. Strokovnemu očesu vzdrževalca elektronaprav namreč ni ušlo, da peč za pripravo vzorcev niti približno ne ustreza tehničnim predpisom, ki zagotavljajo varno delo. Da bi preprečil nehoteni dotik delov pod napetostjo (priključne sponke in priključki grelnih spiral) je avtor sponke namestil v priključno omarico, priključke spiral na obeh straneh peči pa je prekril s perforiranim ščitom - pokrovom. Pa še nekaj, kar se na fotografiji ne vidi. Avtor je z ničenjem (povezava vseh prevodnih delov peči z nevtralnim vodnikom) poskrbel tudi za pravilno zaščito proti udaru napetosti.

Ni kaj, zgledno (so)delovanje delovnih skupin Kemiki in Zajčki.

A. Novšak

NOVI NOTRANJI PRESOJEVALCI

V teku so priprave za izvedbo notranjih presoj. V septembru je bilo izvedeno usposabljanje za nove notranje presojevalce sistema vodenja kakovosti. Presojevalska skupina družbe Acroni, d.o.o. se je povečala za deset novih članov, tako da bodo tudi letošnje notranje presoje potekale z okrepljeno ekipo.

Novi notranji presojevalci sistema vodenja kakovosti so:

- **Nataša Bratun**, strok. sodel. za spremlj. proizvodnje in tehnični podvodja v sektorju Kemija
- **Sonja Gnamuš**, strok. sodel. za statistiko v sektorju RR
- **Martin Jeram**, raziskovalec za elektro pločevine v sektorju RR
- **Nataša Karo**, strok. sodel. projekta 20 ključev
- **Anamarija Kofol**, tehnolog kontrole kakovosti v sektorju TK
- **Marko Lebar**, inženir za meritve v sektorju tehnične storitve - RTA
- **Borut Lešnik**, tehnolog DP v PC PDP
- **Franci Perko**, tehnolog v valjarni PC VP
- **Iztok Tomažič**, tehnolog v PC HP
- **Leon Vidmar**, tehnolog kontrole kakovosti v sektorju TK

izvajanje notranjih presoj samo sistema ravnanja z okoljem (standard 14001), 11 pa je usposobljenih za izvajanje notranjih presoj v obeh sistemih. Za izvajanje notranjih presoj v preskuševalnih in kalibracijskih laboratorijih (standard 17025) imamo trenutno le 1 usposobljenega notranjega presojevalca, v kratkem pa načrtujemo tudi to število povečati.

»Presoja je sistematičen, neodvisen in dokumentiran proces pridobivanja dokazov in njihovega objektivnega vrednotenja z namenom, da se določi obseg, v katerem so izpolnjeni dogovorjeni kriteriji.« Presoja je vzorčni pregled skladnosti izvajanja zahtev in učinkovitosti obvladovanja poslovnega procesa.

Presojevalec skladnost ocenjuje na osnovi pridobljenih **stvarnih dokazov**. Velik del teh predstavljajo zapisi. Povzetek iz standarda ISO 9001:2000 obvezno zahteva obvladovati 21 vrst zapisov:

»Zapise je treba izdelati in vzdrževati, da bi se z njimi dokazala skladnost z zahtevami in učinkovitost delovanja sistema vodenja kakovosti. Zapisi morajo ostati čitljivi, prepoznavni brez težav in dostopni.«

Ob tej priložnosti se novim notranjim presojevalcem zahvaljujem za zavzeto in resno sodelovanje na seminarju in jim čestitam za uspešno opravljen izpit.

Pričakujem, da jim bo pridobljeno znanje omogočilo učinkovito sodelovati pri notranjih presojah, predvsem pa, da ga bodo koristno uporabili pri svojem vsakodnevnem delu in s tem prispevali k skupnim prizadevanjem za obvladovanje in stalno izboljševanje celotnega sistema.

Skupno je v družbi Acroni, d.o.o. aktivnih 28 notranjih presojevalcev. 12 od teh jih je usposobljenih za izvajanje notranjih presoj samo sistema vodenja kakovosti (standard ISO 9001); 5 za

Poleg s standardom predpisanih moramo obvladovati seveda tudi tiste zapise, ki smo si jih sami predpisali in jih za normalno delovanje procesov potrebujemo. V družbi Acroni, d.o.o. postopek **16.01 Obvladovanje zapisov** opredeljuje potrebne načine obvladovanja za identifikacijo, shranjevanje, zaščito, dostopnost, čas hranjenja in odstranjevanje zapisov. Postopek vključuje tudi zahteve za obvladovanje zapisov z **zaupno vsebino!** Poleg omenjenega smo v zadnjem času spremenili še šest postopkov. Vpogled omogočamo na naslovu Intranet/Zagotavljanje kakovosti/Sistemska dokumentacija/Postopki

Maja Presterel

PC / SLUŽBA	Številka postopka (izdaja – datum izdaje)	Naziv postopka	I - Izdelal P - Pregledal O - Odobril	SPREMEMBE
SVK	05.01 (06–01.08.2003)	Obvladovanje sistemske dokumentacije	I: Emira Okic P: Maja Presterel O: Maja Presterel	Spremenjena matrika odgovornosti
SK	10.20 (07-08.08.2003)	Izvajanje kemičnih analiz v glavnem kemijskem laboratoriju	I: Z.Gregoric, J.Legat P: Maja Presterel O: Milena Zalokar	Dopolnjen seznam naprav in navodil za delo
SK	10.30 (04-11.08.2003)	Razvoj in validacija kemijske metode	I: Zvone Gregoric P: Maja Presterel O: Milena Zalokar	Korekcija manjših napak pri opisu postopka
SK	19.04 (02-27.08.2003)	Obvladovanje pritožb v sektorju Kemija	I: Jože Ravnik P: Maja Presterel O: Milena Zalokar	Spremenjena matrika odgovornosti
SK	03.03 (03-01.09.2003)	Sprejem in posredovanje naročil za kemijske preiskave	I: Jože Ravnik P: Maja Presterel O: Milena Zalokar	Vključitev dejavnosti za notranje naročnike
SK	17.02 (02-03.09.2003)	Izvajanje notranjih presoj kakovosti v sektorju Kemija	I: Jože Ravnik P: Maja Presterel O: Milena Zalokar	Dodane specifične razlike od splošnega postopka za izvajanje notranjih presoj 17.01
SVK	16.01 (04-09.09.2003)	Obvladovanje zapisov	I: Maja Presterel P: Petra Filipic Špiler O: Ljubomir Osovnikar	Podroben opis faz obvladovanja zapisov, vključno z zapisi zaupne vsebine. Nova priloga: Izjava...

NEUPORABNA RAČUNALNIŠKA IN DRUGA ELEKTRONSKA OPREMA

Po PC-jih in drugih službah se je nabralo kar nekaj neuporabne računalniške in druge elektronske opreme. Zato smo se odločili, da vse to »pospravimo«. Vsi, ki se srečujete s tem problemom, pokličite službo Informatika, ki bo pregledala, če je med računalniško opremo še kaj uporabnega, nato pa službo Ekologija, varnost in zdravje pri delu na int. št. 10 29, ki bo poskrbela za odvoz neuporabne opreme preko pooblaščenega odstranjevalca.

Alenka Rožič

ZUNANJA PRESOJA SISTEMA RAVNANJA Z OKOLJEM PO ISO 14001 V MESECU OKTOBRU

Med 20. in 24. oktobrom 2003 bo v Acroniju potekala kontrolna presoja sistema ravnanja z okoljem po ISO 14001. Zunanjo presojo bo opravilo podjetje TÜV Bayern Sava d.o.o. Smisel kontrolne presoje je ugotoviti, ali sistem ravnanja z okoljem deluje in predvsem, ali se izboljšuje. Poleg pregleda systemske dokumentacije bo potekal ogled proizvodnih obratov. Zato poskrbite, da bodo obrati pospravljeni, predvsem pa, da bodo odpadki pravilno sortirani in da ne bo na tleh oljnih madežev.

Alenka Rožič

S sortiranjem odpadkov imamo še vedno težave, čeprav je označeno kam kateri sodijo.

VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

NEUSTREZNOST TEŽKOGORLJIVIH OBLEK SAALESIANER – MIETTEX

Obleke so bile v PC Vroča predelava dobavljene v zadnjem kvartalu leta 2002.

Dodeljene so bile delavcem v sektorjih Izdelave jekla, Izdelave slabov, Obzidave in Vzdrževanje Jeklarne in sicer na tistih delovnih mestih, kjer je neposredna nevarnost toplotnega sevanja in brizganja taline ter delavcem vzdrževanja, pri delih varjenja in rezanja.

Po polletni uporabi težkogorljivih oblek zgoraj omenjenega proizvajalca sem na podlagi poškodb pri delu in izjav delavcev povzel sledeče ugotovitve:

1. Obleka se je vžgala.

- izredni dogodek z dne 15.10.2002 - pri varjenju,
- prijava poškodbe z dne 08.05.2003 - pri rezanju.

2. Obleka prepušča prah.

Delavci so pod obleko umazani, zlasti pri delih, kjer nastaja ali se uporablja fini prah (fath koks). To se pri uporabi dosedanjih vrst oblek ni dogajalo. Hkrati naj omenim, da se prah prijema materiala in ga je zelo težko spihati z obleke s stisnjenim zrakom.

3. Material za nošenje je neudoben.

Delavci se pritožujejo, da pri nošenju hlačnega dela obleke na golo kožo, prihaja do sprememb na koži v obliki rdečice in odrgnin.

4. Material oblek je toplotno zelo prevoden.

Pri delih, kjer je prisotno toplotno sevanje (talina, peč, elektrode, vroči slabi), obleka ne nudi ustrezne zaščite, kajti material zelo prevaja toploto in prihaja do opeklin.

5. Material spremeni barvo in lastnosti.

Ko je obleka izpostavljena močnemu toplotnemu sevanju, material spremeni barvo (rumena) in hkrati s tem izgubi lastnosti odpornosti.

6. Obleke so luknjaste od elektrodnih in brusnih ogorkov

Ugotovitve asistentov Vzdrževanja jeklarne

7. Izvedba hlačnega dela obleke

Delavci na kontilivu zaradi specifičnih razmer zahtevajo obliko hlače samo do pasu, edina izvedba so trenutno farmer hlače.

Zgoraj omenjene ugotovitve nam kažejo na dejstvo, da ta artikel osebne varovalne opreme ne zadovoljuje naših potreb po ustreznih zaščiti pred toplotnim sevanjem, pred brizgi taline in pri delih, kot so rezanje in varjenje.

Varnostni inženir
Janko Legat

DELOVNE OBLEKE ZA DOBRO POČUTJE, OSEBNO HIGIENO IN VARNOST

(odgovor na pripombe uporabnikov oblek iz Jeklarne)

Podjetje SALESIANER MIETTEX d.o.o. iz Škofje Loke je prav gotovo strokovnjak na področju najema, vzdrževanja in logistike delovnih oblek. Z družbo ACRONI se je začelo sodelovanje v maju leta 2001, ko so prvi delavci v oddelku Debela pločevina prejeli po tri garniture delovnih oblek. Danes, dobri dve leti kasneje, pa so praktično vsi delavci vključeni v ta sistem.

Minimalno 3 obleke na osebo omogočajo, da se vsak delavec lahko tedensko preobleče v svežo obleko, individualne oznake pa preprečujejo zamenjave oblek. Profesionalno čiščenje, šiviljska popravila in končna obdelava so osnova za zadovoljstvo uporabnika. Dobro načrtovani detajli na oblekah omogočajo, da ima vsak oddelek na obleki svojo posebnost, kljub temu pa je prepoznavna enotna celostna podoba družbe ACRONI.

Časi, ko smo oblačila iz bombaža obravnavali kot kakovostna, so za nami, saj se vsi spominjamo po vsakem pranju krajših hlač, razbarvanega blaga, manjkajočih gumbov... Delovne obleke SALESIANER MIETTEX pa so izdelane iz najboljših, najmodernejših materialov, ki se ne krčijo, po pranju obdržijo obliko in ne obledijo.

Za vse uporabnike je pomembno, da so seznanjeni, da so obleke last podjetja SALESIANER MIETTEX –a in da jih ima družba ACRONI le v najemu.

Posebna delovna oblačila ščitijo pred plameni in vročino

Pri delu s plameni, visoko temperaturo itd. so potrebna tudi posebna delovna oblačila. V podjetju ACRONI na teh področjih uporabljajo delovna oblačila, ki so za to posebej razvita. Tudi ta oblačila je dal v uporabo SALESIANER MIETTEX in jih po uporabi tudi strokovno obdela.

Uporabljeni material, *NOMEX III*, kakor tudi sama oblačila so seveda zadostno preizkušena in preverjena pri akreditiranem inštitutu (CENTEXBEL).

Ta oblačila se uporabljajo kot zaščitna, varovalna oblačila v skladu z evropsko direktivo 89/686 ECC in usklajenim standardom EN 470-1 za zaščitna oblačila varilcev, prEN 1034 za zaščitna oblačila pred kemikalijami, EN 1149/1 za antistatična zaščitna oblačila in

EN 531 (AB1 C1 D0 E0) za zaščitna oblačila pri delih, izpostavljenih toploti.

Nomex III je zato zelo primeren, ker njegova težka vnetljivost temelji na specifični molekularni zgradbi vlaken. Ne glede na pogosta pranja oblačil, se lastnost odpornosti na plamen ne izpere, ker je to lastnost materiala.

Če se Nomex III segreva, nastanejo približno taki toksični plini kot

pri volnenih tkaninah, ki pa ne prekoračijo meje neoporečnosti. V tkanini pride do učinka penjenja in zaradi tega je dovajanje vročega zraka na kožo močno zmanjšano. Ta učinek se prepozna kot sprememba barve in kakovosti površine.

Za primerjavo morda še informacija, da se bombaž vžge pri temperaturi 425 °C, medtem ko se NOMEX III ne vžge, pač pa tli šele pri temperaturi 600 °C.

Sicer pa je Nomex III odporen tudi proti številnim kislinam in kemikalijam. Trdnost vlaken temelji na 5 % vsebnosti KEVLAR-ja, posebnega vlakna, ki je pri enaki teži petkrat trdnější kot jeklo in ga med drugim uporabljajo za neprebojne jopiče. Poleg tega vsebuje tkanina tudi 1 % kovinskih vlaken, ki preprečujejo elektro-statični naboj, torej so obleke tudi antistatične.

Ta oblačila so bistveni del zaščite sodelavcev, niso pa to negorljiva oblačila. Zato je brezpogojno potrebno, da so upoštevani tudi vsi dodatni zaščitni, varnostni ukrepi, torej morajo sodelavci po potrebi uporabljati tudi usnjene predpasnike, gamaše, rokavice, itd. (npr. varilci!)

V primeru nevarnosti vam morajo varnostna in zaščitna oblačila zagotavljati tiste sekunde, ki jih potrebujete, da se vi ali vaši sodelanci rešite iz območja nevarnosti.

SALESIANER MIETTEX
Dragica Grčar

Pojasnila o EN 531	
A	Omejeno širjenje plamena
B 1 - 5	Konvekcijska vročina
C 1 - 4	Sevalna vročina
D 1 - 3	Brizgalka - aluminij
E 1 - 3	Brizgalka - železo

VPELJANA NOVA MERITEV ZA ANALIZO SKUPNEGA KISIKA V TALINI –TOS

V petek, 8. avgusta, smo začeli s prvimi poskusnimi meritvami skupnega kisika v talini za vrsto jekla KSt 37-2 (globoki vlek) na VOD napravi Jeklarnе. Preizkušena je bila nova naprava TOS za jemanje vzorca iz taline, katere dobavitelj je podjetje Electro Nite. Analize TOS bomo postopno razširili tudi na bolj zahtevne vrste nerjavnih jekel. Tako bomo zelo hitro dobili informacije o kakovosti jekla že pred ulivanjem.

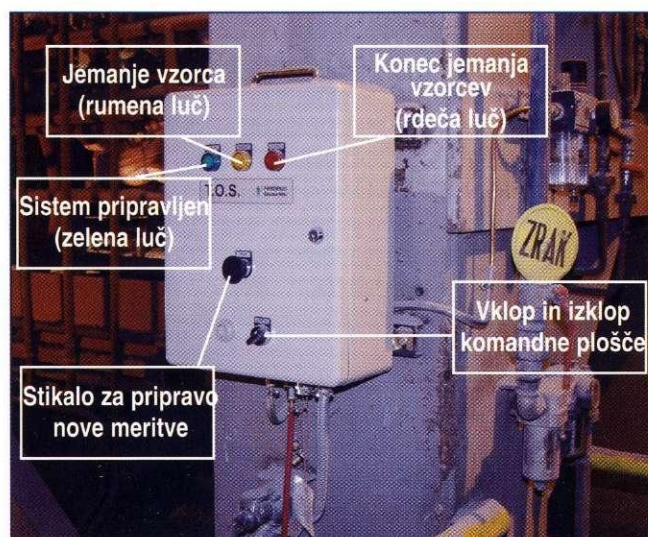
Predvidevamo, da bomo lahko mesečno izvedli približno 100 vzorčenj in 300 meritev na različnih vrstah jekel.

Z meritvami TOS v zelo kratkem času, že pred ulivanjem na kontinuirni napravi, dobimo vpogled v čistočo jekla, oziroma taline. Težave, ki se pojavljajo med ulivanjem, bo z rezultati analiz TOS lažje pojasniti in kasneje predhodno odpravljati. To velja predvsem pri vrsti jekla KSt 37-2 (globoki vlek), ki je zelo zahtevna za ulivanje. Zaradi slabe čistoče (velik delež oksidov v talini) se talina med ulivanjem začne zgoščevati in postane zelo viskozna. Zgodi se, da talina iz kokile v vmesno ponovco preneha teči (zamrzne). V takem primeru je proces ulivanja prekinjen, kar povečuje stroške in izmet.

Obenem pa bo hitra informacija o skupnem kisiku v jeklu, dodatno pripomogla k razumevanju in iskanju vzrokov za nastanek jeklarskih ter valjarskih napak na površini končnih proizvodov debele pločevine iz nerjavnih jekel. Čistoča jekla je v veliki meri povezana s končno kakovostjo površine nerjavne debele pločevine.

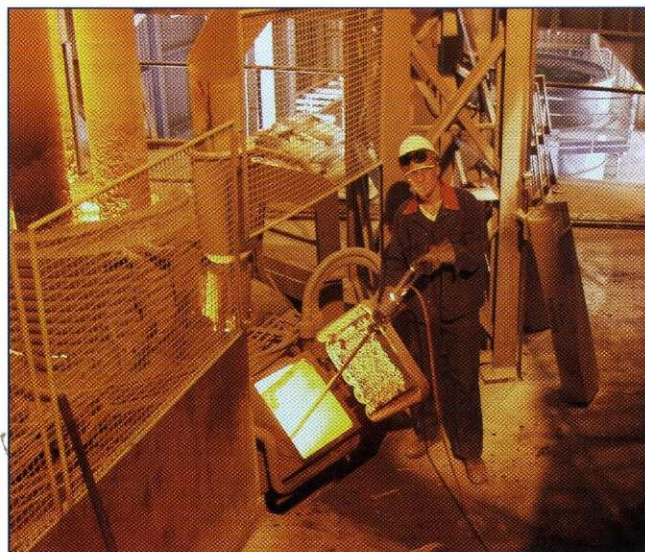
S statistično obdelavo rezultatov skupnega kisika, bomo postavili ustrezne meje ter zahteve za čistočo jekla (dovoljen delež oksidov v talini). Tehnološko pot izdelave jekla bo lažje prilagoditi zahtevam, ki jo narekuje kakovost končnih proizvodov.

Napravo TOS - Total Oxygen Sampler (Analiza skupnega kisika v jeklu) sestavlja posebno kopje in sonde ter komandna plošča s priključkom zraka, argona in kopja, ki je pritrjena ob komandni kabini VOD naprave v Jeklarni.

Slika 1: Komandna plošča s priključkom zraka in argona

Vzorec se vzame iz taline s TOS sondo nameščeno na posebno TOS kopje, pod zaščitno atmosfero argona in pod pritiskom zraka. Argon sproti splakuje žilindro in večje nečistoče stran od bližine epruvete, kjer se jemlje vzorec. Tako omogoča, da je vzlet vzorec iz taline čist, brez ostankov žilindre in notranjih ter zunanjih poroznosti – lunkeja.

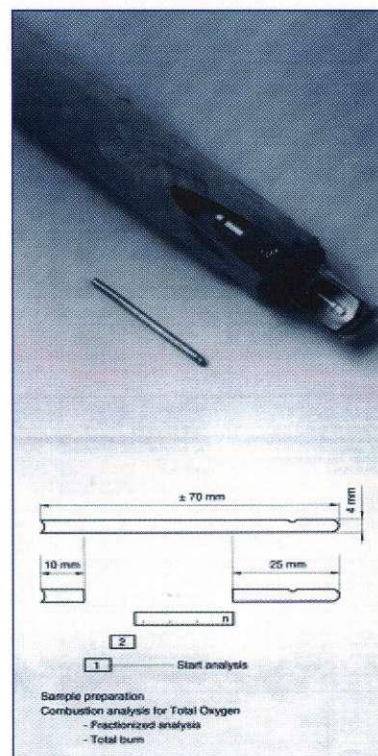
Slika 2: Jemanje vzorca iz taline s TOS sondo in posebnim TOS kopjem

Vzorec se po zračni pošti pošlje v kemični laboratorij, kjer ga ustrezno pripravijo in izvedejo meritve.

Oblika vzorca je okrogla palčka, z zelo dobro – gladko površino. Vzorec nima notranjih poroznosti in je zato primeren za takojšnja analiza kisika. Z enim vzorcem dobimo tri primerjalne meritve.

Dimenzije vzorca:
dolžina: 70 mm
premer: f4 mm

Slika 3: Konica sonde TOS z vzorcem

Za dokončno vzpostavitev rednih in zanesljivih meritev TOS, bomo morali še doreči in vzpostaviti ustrezne kriterije za pripravo vzorcev v laboratoriju.

Ob tej priložnosti, bi se rad zahvalil vsem, ki ste pri projektu vpeljave meritev sodelovali, in vsem, ki skrbite, da proces meritev nemoteno poteka.

Stane Jakelj

ODKRIVANJE NAPAK IN MERJENJE DEBELIN Z ULTRAZVOKOM

Na Raziskovalnem oddelku imamo trenutno dva ultrazvočna merilnika (USN 50 in CL3 DL). Merilnik USN 50 se lahko uporablja za odkrivanje napak v zvarnih spojih, odlitkih, odkovkih, ceveh. Manjši ročni merilnik CL3 DL pa se predvsem uporablja za merjenje debelin tanjših pločevin.

Ultrazvočna kontrola zvarjenih spojev je danes nepogrešljivo dopolnilo k radiografski kontroli, oziroma jo lahko v določenih primerih popolnoma nadomesti. Sodobni digitalni defektoskopi omogočajo raznovrstne obdelave podatkov z računalniki. Kontrola z ultrazvokom je mogoča na vseh materialih, ki prepuščajo ultrazvok.

Ultrazvok deluje na principu zvoka - mehanskega gibanja materialnih delcev, ki prenašajo energijo v določeno smer. Ultrazvok se od običajnega zvoka, katerega slišimo z ušesom, razlikuje le po številu nihanj delcev materije, ki prenašajo energijo. Število nihajev v času 1 sekunde imenujemo frekvenca (f) in jo merimo v hertzih (Hz), (1 Hz = 1 nihaj v 1 sek). V defektoskopiji največ uporabljamo frekvence od 1 do 10 megahertzov (MHz). V dušljivih materialih se uporabljajo zelo nizke frekvence npr.: 0,1 MHz. Za merjenje zelo tenkih sten ali kontrolo točkastih zvarov se največ uporabljajo frekvence do 50 MHz. Človeško uho zazna zvok med 16 Hz in 20 kHz. Višje frekvence slišijo nekatere živali, nižje frekvence pa so v področju infrazvoka (potresi).

Ultrazvočna analiza pločevine je ena izmed geometrijsko najenostavnejših polproizvodov. Srednje debele pločevine so debeline od 8 do 30 mm, nad to debelino jih uvrščamo v debele pločevine. V tankih in srednje debelih pločevinah iščemo dvoplastnost, ki se pojavlja običajno v sredini preseka, v debelih pločevinah pa poleg dvoplastnosti odkrivamo tudi razpoke.

Določanje lokacije defekta je zelo preprosto, vendar pa je ocena

velikosti defekta zelo težavna, saj sodeluje vrsta motečih faktorjev: dušenje zvoka v materialu, prehodne izgube zaradi hrapave ali upognjene površine, oblika in usmerjenost defekta, številni točkasti defekti na enaki zvočni poti.

Prednosti ultrazvočne kontrole so sledeče:

- **prodornost ultrazvočnih valov je v večini kovin bistveno večja kot gama žarkov,**
- **z ultrazvokom lahko zelo natančno določimo globinsko lego defekta, kar z radiografsko metodo ni mogoče,**
- **metoda ni zdravju škodljiva in je hitrejša ter cenejša,**
- **nabavna cena naprave je nižja in niso potrebni nobeni dragi filmi,**
- **postopek je mogoče delno ali popolnoma mehanizirati.**

Glede izobrazbe kadrov za uporabo ultrazvoka so se v Evropi uveljavile tri stopnje:

1. prva stopnja zajema osnovna znanja. Operater s prvo stopnjo obvladuje justiranje in kontrolo enostavnih proizvodov po navodilih operaterja višje stopnje. Registrira najdene rezultate po predpisani metodi, da poroči in ni pooblaščen o odločitvi uporabnosti materiala. Poleg tega mora biti sposoben preveriti osnovne funkcije opreme;

2. Operater druge stopnje nadzira delo operaterja prve stopnje, odloča o sprejemljivosti vzorca, predpiše metodo kontrole in skrbi, da je oprema v funkcionalnem stanju;

3. Operater tretje stopnje rešuje posebno zapletene primere, razvija nove metode kontrole in opremo, občasno preverja znanje podrejenih operaterjev in je v celoti odgovoren za uspeh kontrole ter skrbi za občasno ali redno izobraževanje kadrov.

Poleg vsega naštetega se kadri izobražujejo za posebne naloge, kot npr.: kontrola železniških materialov, kontrola plastike, kontrola letalskih komponent, kontrola sloja masti na živih svinjah, mehanizirana kontrola... Na Raziskovalnem oddelku in v Tehnični kontroli ima opravljen tečaj za delo z ultrazvokom prve in druge stopnje kar nekaj sodelavcev.

Martin Jeram, Anton Čop

COPP (CDA) - CELOVITA OPTIMIZACIJA PODJETNIŠKIH PROCESOV

OPIS PROJEKTA

S projektom »COPP« se v podjetju korenito poviša učinkovitost – ne znižujejo se zgolj stroški, temveč se bistveno povišujejo storilnosti z dodano vrednostjo (učinki).

Projekt, v katerem sodelujejo vsi zaposleni v podjetju, se sestoji iz treh faz. Vsaka faza traja tri mesece. V tem času sodelavci analizirajo obstoječe stanje in optimirajo. Sledi devetmesečni implementacijski čas, v katerem sodelavci operativno uvedejo ukrepe.

Prednosti tega projektnega pristopa, ki je proizvod podjetja, so:

- globoka in sistematična analiza,
- poviševanje znanja pri sodelavcih (Znanje je najpomembnejši ekonomski faktor !),
- orodje za korenito zniževanje stroškov na osnovi povzročiteljev

- stroškov (Cost Drivers),
- orodje za ciljno poviševanje dodane vrednosti (Value Drivers),
- sprememba razmišljanja pri sodelavcih,
- s projektom se doseže »kvantni« preskok.

1. Faza: Cost-/Value Driver Analiza in optimizacija v indirektno produktivnih (splošnih) oddelkih

Sodelavci v projektu identificirajo Cost-/Value Driverje (stroškovne povzročitelje in vrednostne pospeševalce) ter najdejo njihovo število (pojavljanja na leto). Cost-/Value Driverje analizirajo in potem optimirajo.

2. Faza: Analiza aktivnosti in optimizacija v direktno produktivnih (proizvodnih) oddelkih

Pristop v drugi fazi projekta je analiza in optimizacija aktivnosti, pretoka materiala, raven kakovosti, strojnega parka, proizvodnih poti, informacije in komunikacije. V vsaki raziskovalni enoti se pričakuje visoko število ukrepov izboljšav in učinkov.

3. Faza: Analiza procesov v splošnih in proizvodnih oddelkih

Definirajo se podjetniški procesi (prodajni, nabavni, reklamacijski, razvojni idr.). V analitičnem delu se analizirajo vse dejavnosti po kriterijih, ali so za kupca potrebne, ali imajo dodano vrednost, ali so gospodarne. Dejavnosti in postopanja, ki ne ustrezajo navedenim analitičnim kriterijem, se izločijo.

CILJ PROJEKTA

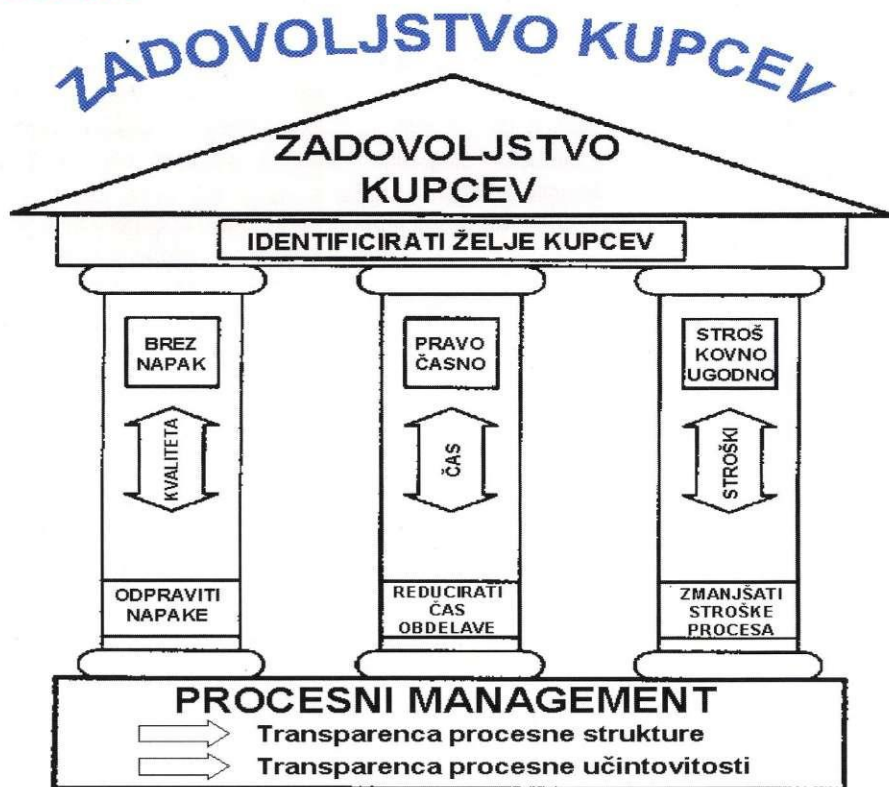
Cilj projekta v 1. fazi, je povišati učinkovitost v posredno produktivnih oddelkih za cca. 30 %.

Cilj projekta v 2. fazi, v neposredno produktivnih oddelkih, je več 100 ukrepov izboljšav delovnih procesov, znižanja materialnih stroškov in uvedbe večjih inovacij.

Cilj projekta v 3. fazi je, da sodelavci iz celotnega podjetja skupno analizirajo in optimirajo celovite procese (od prodaje, nabave, proizvodnje, preko financ do odpreme), tako da procesi postanejo hitri, gladki, fleksibilni, kakovostni, pregledni, osredotočeni kupcu in stroškovno racionalni.

PREOBRAT V MISELNOSTI

CILJ:

SAMO KDOR DAJE KUPCA IN NJEGOVO PRIČAKOVANO ZADOVOLJSTVO V FOKUS PODJETNIŠKIH CILJEV, DOSEŽE, TRDNOST, KONKURENČNOST: USPEH

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PROJEKTA:

Vodja raziskovalne enote

1. Identificira, strukturira
2. Analizira
3. Pripravi ukrepe
4. Predlaga ideje za celotno podjetje (prekooddelnkovno)
5. Vpelje (uresniči) ukrepe

Koordinator

1. Koordinira termine
2. Motivira, pomaga v projektu (ideje, sinergija, kreativnost, inovativnost)
3. Predlaga ideje za celotno podjetje (prekooddelnkovno)

Vodstvo podjetja

1. Odobri gospodarno smiselne ukrepe
2. Omogoča in nadzira vpeljavo ukrepov

Konsultant

1. Uvede metodično znanje
2. Trening »on the job«
3. Krmili in nadzira projekt

DELOVANJE V PROJEKTU

Konsultant uvede metodologijo, krmili in nadzira projekt.

V projektu aktivno sodelujejo vsi sodelavci podjetja.

Z vpeljavo projekta se ne dosega le znižanje stroškov, temveč tudi temeljito povišanje storilnosti z dodano vrednostjo (npr. v prodaji, razvoju, proizvodnji...).

Vse ukrepe izboljšav uvedejo sodelavci podjetja pod nadzorom konsultanta.

Opomba:

Celovit projekt in rezultati so produkt podjetja.

Ukrepi izboljšav se operativno uvedejo.

Controlling, merjenje ciljev je sestavni del projekta in se izvaja v implementacijskem času, ki traja za 1. in 2. fazo 9 mesecev, za 3. fazo v odvisnosti od števila procesov, cca. 12 do 15 mesecev.

PREDSTAVITEV IZVAJALCA PROJEKTA

Svetovalno podjetje Prof. dr. Hans Ferk & Partners, z glavnim sedežem v Münchenu, je bilo izbrano zaradi:

odličnih referenc pri svetovno znanih domačih in tujih gospodarskih družbah,

uspešnosti podjetij v prostoru, v katerih je svetovalec med drugim uvedel tudi navedeno metodologijo in vodil

Dr. Hans Ferk

V prvi fazi je bilo s projektom seznanjenih preko 500 delavcev.

projekte (glejte prilogo: Reference), psihološkega vpliva in sinergijskih učinkov.

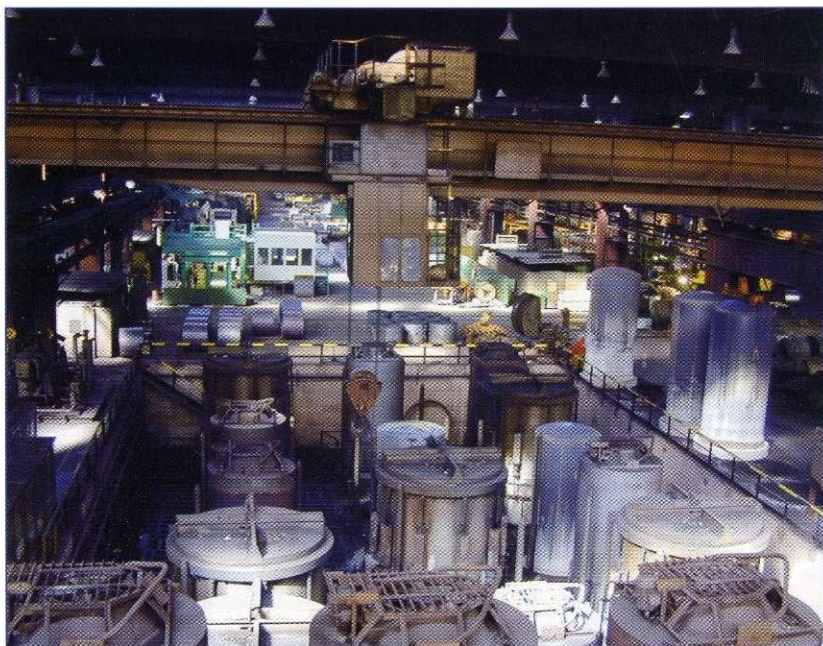
Prof. dr. Hans Ferk je po menedžerskih funkcijah podjetniški svetovalec že od leta 1982. Reference kažejo, da skupno s strokovnimi sodelavci in partnerji uspešno svetuje podjetjem v Sloveniji, Nemčiji, Avstriji in Švici. Je izredni profesor na podiplomskem študiju na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru in predstojnik katedre na MBA študiju za finance.

Nataša Karo

ZAMENJAVA ZVONASTIH PEČI S SODOBNEJŠIMI

Toplotna obdelava je ena od pomembnejših faz v predelavi jekla, njen namen pa je doseganje enega od naslednjih ciljev:

- zmanjšanje notranjih napetosti,
- sproščanje utrditve zaradi hladne deformacije in povečanje duktilnosti s popravo in rekristalizacijo,
- sprememba mikrostrukture in izboljšanje mehanskih lastnosti,
- povečanje trdote in obrabne obstojnosti,
- izboljšanje mikrostrukturne homogenosti in korozijske obstojnosti.

V Acroniju se srečujemo z vsemi navedenimi toplotnimi obdelavami, ki se izvajajo na različnih agregatih v odvisnosti od vrste jekla.

V PC Hladna predelava imamo v obratovanju 9 Lce Willson zvonastih peči, v katerih izvajamo rekristalizacijska žarjenja hladno in toplo valjanih kolobarjev. Temperature žarjenja so od 650 do 720 °C in kot zaščitni plin uporabljamo mešanico dušika in vodika (95 % + 5 %). Čas žarjenja je razdeljen v faze ogrevanja, zadrževanja na temperaturi in ohlajanja ter znaša do 60 ur. Čas je močno odvisen od teže posamezne sarže in vrste materiala.

V zgodnjih 70-ih letih prejšnjega stoletja so začeli razvijati postopke rekristalizacijskega žarjenja v zaščitni atmosferi čistega vodika (H_2) in sicer najprej za baker in bakrove zlitine. Razvoj se je razširil tudi na ostale kovine in zlitine, predvsem na področju hladno valjanih izdelkov. Tako je bilo v letu 1998 po tem postopku žarjeno že preko 40 milijonov ton hladno valjanih trakov.

Vzroki za tako nagel razvoj so sledeči:

- povečanje storilnosti (t/h),
- znižanje specifičnih porab,
- dvig kakovosti izdelka.

Kot je bilo že omenjeno, imamo v PC Hladna predelava na razpolago 9 Lec Willson žarilnih peči in 18 žarilnih podstavkov. Delo poteka po sistemu ena peč – trije podstavki in sicer se na enem podstavku izvaja žarjenje, na drugem se material hladi in na tretjem se pripravlja nova žaritev. Delo poteka večinoma s 6-imi peči brez prekinitve, ki so istočasno v obratovanju. Letna zmogljivost oz. proizvodnja se giblje med 70.000 in 75.000 tonami. Največjo težavo nam predstavlja slaba kakovost površine trakov po žarjenju in neenakomerne mehanske lastnosti po preseku kolobarja. Prav tako so zmogljivosti 100 % zasedene in ne omogočajo nadaljnjega povečanja obsega proizvodnje.

Zaradi navedenih vzrokov smo pristopili k izdelavi projekta »Zamenjave zvonastih peči«. Na osnovi potrditve projekta na Poslovodstvu družbe smo izdelali ustrezno povpraševanje in prejeli ponudbi firme Ebner in LOI za izvedbo projekta. V obeh ponudbah je predvidena zamenjava 6-ih obstoječih žarilnih podstavkov za pogoje žarjenja v čistem vodik. Za kapaciteto 85.000 t so predvidene tri peči in trije hladilni klobuki. Celoten obseg potrebne opreme je bistveno manjši kot je trenutno stanje, s tem, da se kapacitete žarjenja povečajo, saj nam poleg nove opreme ostane še 12 žarilnih podstavkov na katerih bo možno izvajati žarjenje po obstoječem postopku. Z obema ponudnikoma so bili opravljeni prvi tehnični razgovori in do konca oktobra načrtujemo dokončno usklajitev in izbor izvajalca.

Po podpisu pogodbe je predviden čas do zaključka projekta 8 – 10 mesecev. V kolikor se bo projekt odvijal po načrtu računamo, da bomo z novo tehnologijo žarjenja začeli v drugi polovici leta 2004, vsekakor pa vas bomo sproti obveščali o vseh novostih v zvezi s projektom.

Direktor PC Hladna predelava
Darko Gregorič, univ.dipl.ing.

MARJAN TRSTENJAK,
zaposlen v PC Vroča
predelava, je dne 27.
avgusta 2003 zagovarjal
svoje doktorsko delo z
naslovom "Razvoj

modela vzdrževanja na osnovi zanesljivosti
obratovanja delovnih sredstev" in si pridobil
znanstveni naslov "doktor znanosti".

Čestitamo !

UTRINKI Z NAJVEČJEGA GRADBIŠČA V ACRONIJU

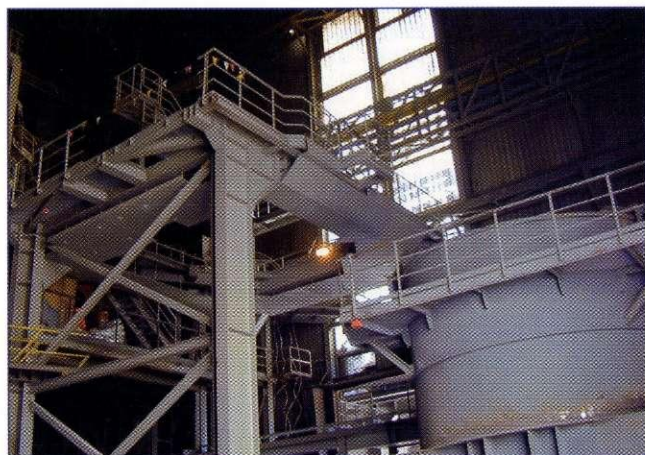
Nova parna kotlovnica je pripravljena za obratovanje. Objekt nove transformatorske postaje se še gradi.

Dela na projektu modernizacija VOD naprave vidno napredujejo. Vgrajenih je že veliko sestavnih delov. Vsak dan je potrebna koordinacija na gradbišču za sprotno reševanje težav in usklajevanje dela med različnimi izvajalci.

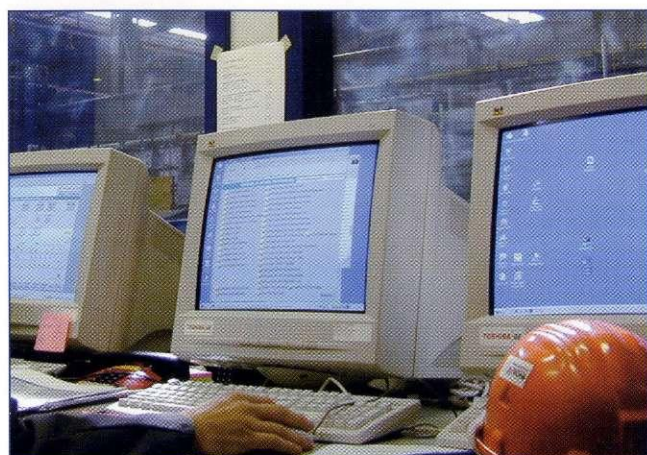

V ospredju so deli zaprtega sistema za hladilno tehnološko vodo, pripravljeni za montažo. V ozadju se montirajo hladilniki plinov in vrečastih filtrov, preko katerih se bodo čistili plini iz nove in stare VOD naprave.

Glavni nosilci in deli nove VOD naprave so montirani. Vakuumski voz že deluje in je vključen v tehnološki postopek.

ZAKLJUČUJE SE PRVA FAZA REKONSTRUKCIJE LINIJE CRNO

Računalnik - osnovno orodje tudi na proizvodnih napravah. Trenutno sodelavci iz Procesne avtomatike prevajajo programe za upravljanje linije.

Kontrolna kabina, srce nadzora nad delovanjem linije CRNO.

PROIZVODNJA V JULIJU IN AVGUSTU

Zaostrene razmere na trgu zahtevajo maksimalne napore vseh zaposlenih na vseh področjih poslovanja. Zato smo si tudi v proizvodnji zadali bistveno višje operativne cilje, kot so načrtani v gospodarskem načrtu. Zavedamo se, da smo samo z večjo proizvodnjo kakovostnih izdelkov in znižanjem stroškov uspešni v težjih pogojih gospodarjenja, zato poletna meseca nista bila počitniška. Načrtovani remonts so bili uspešno izvedeni v skrajšanem času. Zaradi večje odsotnosti zaradi bolezni in delno tudi dopustov so delavci v izredno težkih pogojih vročega poletja in okrnjenih posadkah reševali proizvodnjo z nadurnim delom.

Proizvodnja končnih izdelkov je bila z 21.951 tonami v juliju v okviru načrta. Odprema je znašala 21.536 ton. V avgustu smo izdelali 800 ton manj izdelkov, kot smo načrtovali, predvsem zaradi pomanjkanja vložka v finalnih profitnih centrih.

Profitni center Vroča predelava:

Julij: v Jeklarni je bil generalni remont od 23. julija do 1. avgusta. Operativni načrt proizvodnje ni bil dosežen zaradi nepredvidenih okvar in zastojev, kot so okvara črpalk hladilne vode (6 ur), menjava tesnil na dovodu hladilne vode za peč (3,5 ure), okvare zakladalnih košar in žerjavov (5 ur). V mesecu juliju smo imeli kar štirikrat prekinitev vlivljanja na livni napravi zaradi ustavljanja žile v napravi vžiga na rezalni napravi, izpada elektrike v črpalnici in pregrevanja olja v hidravličnem sistemu. Posledica so bili daljši zastoji in večji izmet. Tudi v Vroči valjarni ni bil dosežen visoko zastavljen operativni načrt. Eden od vzrokov je bil enodnevni izpad proizvodnje zaradi tehnološko-tehničnih težav. Poleg proizvodnje 20.573 ton, je bilo prevajanih še 866 ton slabov. Letni remont se je začel 25. julija in je bil zaključen v avgustu.

Av gust: tudi v tem mesecu v Jeklarni ni bil načrt v celoti dosežen. Vzroki za zastoje so bili okvara kisikarne (15 ur), okvara kompresorja za komprimiran zrak, vlaga v komprimiranem zraku iz primarnega omrežja (14 ur), popravilo žerjava (10 ur) ter lopute na peči. Proizvodnjo so motila tudi dela na projektu nove vakumske naprave, kjer se intenzivno izvajajo gradbena dela in montaža opreme. V Vroči valjarni je bil redni letni remont zaključen 2. avgusta. Operativni načrt ni bil dosežen. Izvaljano je bilo 25.559 ton pločevine, poleg tega pa prevajanih še 1.144 ton slabov. Zaradi težav s potisno pečko po remontu, smo 738

ton slabov vrnili v brusilnico in ponovno ogreli v potisni peči. Vzroki za nedosežen mesečni načrt so poleg naštetih vzrokov tudi izredno zahteven program valjanja. Večji delež je bil nerjavne pločevine in tanjših dimenzij.

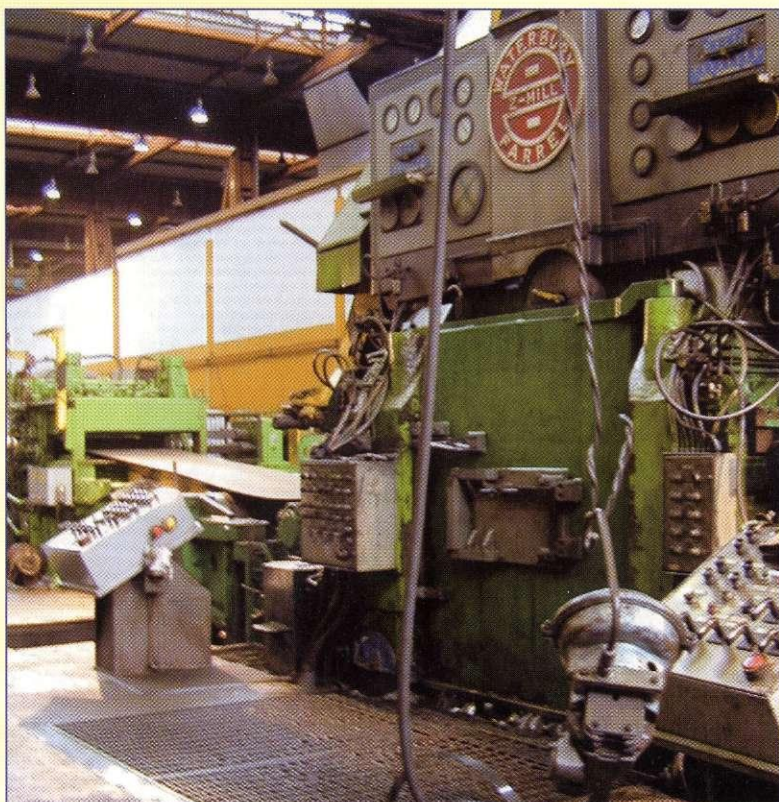
Profitni center Predelava debele pločevine:

Juljska proizvodnja se je približala rekordni proizvodnji v juniju. Posebej moramo omeniti rekordno proizvodnjo nerjavne debele pločevine 3.329 ton. V avgustu je zaradi remontov in popravila žerjavne proge ter pomanjkanja vložka do 11. avgusta mirovala proizvodnja, razen agregatov za toplotno obdelavo. Kljub temu smo izdelali 7.058 ton pločevine za prodajo.

Profitni center Hladna predelava:

Proizvodnja v juliju in avgustu je bila nekaj nižja od operativnega načrta. Rekonstrukcija linije za razogličenje in rekristalizacijo (CRNO) se je začela z ustavitvijo 25. julija. Ponovno je začela z obratovanjem 17. avgusta. Zaradi težav pri pripravah za zagon je bila ustavitev linije za 4 dni daljša od načrta in pa sami pogoji obratovanja do konca meseca niso omogočili normalne proizvodnje. Po postopnem uvajanju in odstranjevanju pomanjkljivosti, linija v septembru obratuje zelo dobro. Tudi v PC Hladna predelava je bil v začetku meseca glavna težava pomanjkanje vložka iz Vroče valjarne, kar je bila glavna omejitev za večjo proizvodnjo končnih izdelkov.

Tehnični direktor:
Branko Banko, univ.dipl.inž.

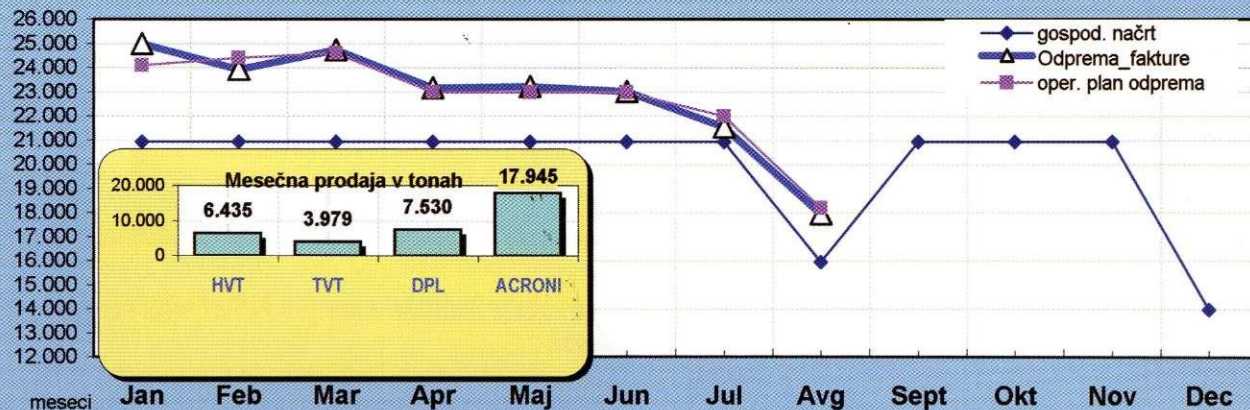

POSLOVANJE V JUNIJU

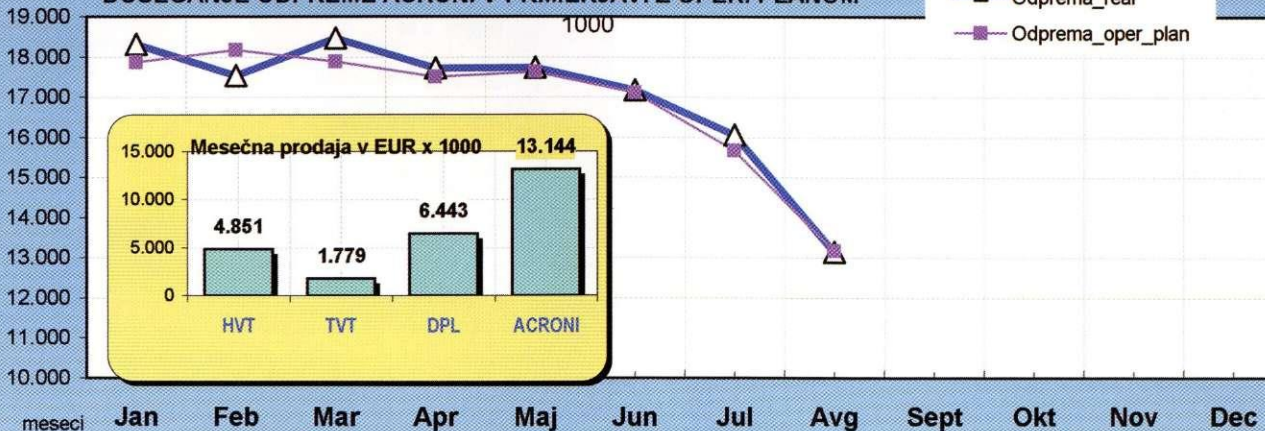
	NERJAVNA			JEKLA ZA ELEKTROPLOČEVINO						MALOGLJ. in			KON.LEGIR. in			SKUPAJ		
	JEKLA			DINAMO			ELMAG			NAVAD. KON. JEK.			JEKLA za POBOLJ.					
	realiz.	plan	%	realiz.	plan	%	realiz.	plan	%	realiz.	plan	%	realiz.	plan	%	realiz.	plan	%
	ton	ton		ton	ton		ton	ton		ton	ton		ton	ton		ton	ton	
JEKLARNA , PROGA																		
JEKLARNA	5.746	6.160	93	4.041	6.000	67	2.677	3.700	72	12.157	11.440	106	3.632	3.200	114	28.254	30.500	93
VALJARNA	6.583	6.700	98	4.017	4.800	84	1.754	2.900	60	9.909	10.900	91	3.296	3.200	103	25.559	28.500	90
IZDELKI ...PROIZVODNJA																		
HVT	1.364	1.300	105	2.015	2.400	84	1.358	1.700	80	221	200	110	1.067	1.000	107	6.025	6.600	91
TVT	555	500	111							3.017	3.000	101	437	400	109	4.010	3.900	103
DPL	2.316	2.500	93							4.336	4.500	96	407	400	102	7.058	7.400	95
ACRONI	4.235	4.300	98	2.015	2.400	84	1.358	1.700	80	7.573	7.700	98	1.911	1.800	106	17.093	17.900	95
IZDELKI ...ODPREMA v tonah																		
HVT	1.338	1.300	103	2.216	2.400	92	1.592	1.700	94	274	200	137	1.015	1.000	102	6.435	6.600	98
TVT	502	500	100							3.053	3.000	102	424	400	106	3.979	3.900	102
DPL	2.510	2.500	100							4.535	4.800	94	486	400	122	7.530	7.700	98
ACRONI	4.349	4.300	101	2.216	2.400	92	1.592	1.700	94	7.862	8.000	98	1.926	1.800	107	17.945	18.200	99
IZDELKI ...ODPREMA v EUR x 1000																		
HVT	2.249	2.232	101	851	1.038	82	671	720	93	134	95	142	639	634	101	4.851	5.000	97
TVT	643	659	98							909	904	100	192	193	99	1.779	1.756	101
DPL	4.581	4.520	101							1.586	1.670	95	272	224	122	6.443	6.414	100
ACRONI	7.473	7.411	101	851	1.038	82	671	720	93	2.629	2.669	98	1.103	1.051	105	13.144	13.171	100

DOSEGANJE ODPREME ACRONI V PRIMERJAVI Z NAČRTOM

v tonah

DOSEGANJE ODPREME ACRONI V PRIMERJAVI Z OPER. PLANOM

JUBILANTI DELA

JULIJ

10 let:

Bojan Šepic
Jani Novak

PC Hlad.pred.
Kakov.in razvoj

20 let:

Darko Gregorič
Simona Klínar
Janka Noč
Darja Egger

PC Hlad.pred.
Nabava
Prodaja
Finance

30 let:

Anton Juvančič
Marjan Mavec
Anton Robič
Helena Branc

PC VP Jeklarna
PC VP Jeklarna
PC Hlad.pred.
Nabava

AVGUST

10 let:

Branko Korošak
Marinka Suštar

PC VP jeklarna
Prodaja

20 let:

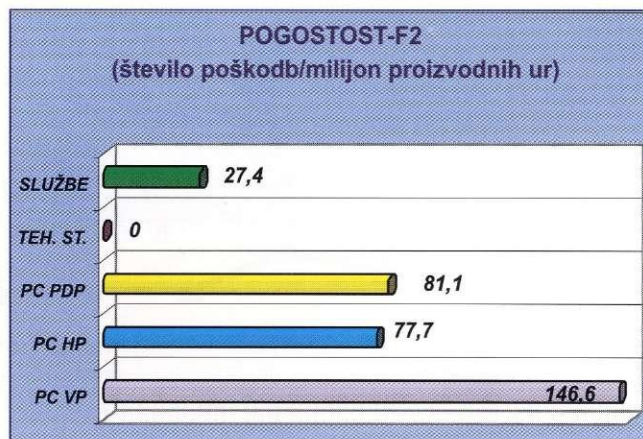
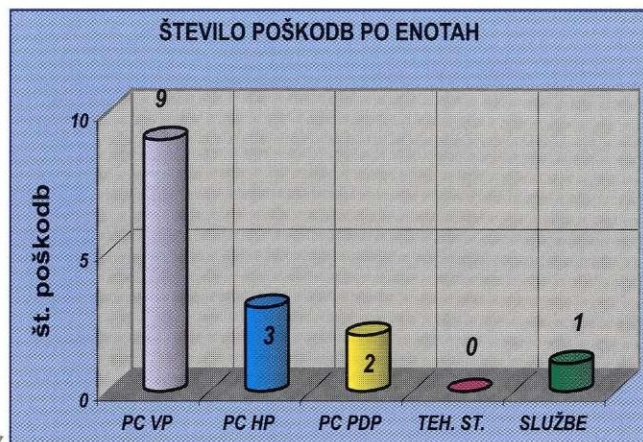
Ismet Dučanovič
Fikret Huskič
Miran Bergelj
Nezir Nesimovič
Marjan Bizalj
Mitja Rajnhart
Damjana Peternel

PC VP Jeklarna
PC VP jeklarna
PC Hlad.pred.
PC PDP
Tehnič.storitve
Tehnič.storitve
Kontroling

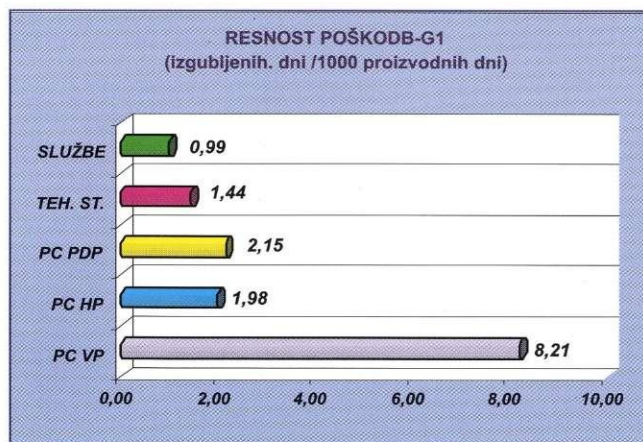
Iskrene čestitke!

GIBANJE POŠKODB PRI DELU

V mesecu avgustu se je pripetilo 15 poškodb pri delu ter 2 poškodbi na poti. Poškodovani so bili zaradi posledic teh poškodb in posledic poškodb v preteklosti odsotni z dela 328 delovnih dni, to je dobrih 46 dni na poškodbo.

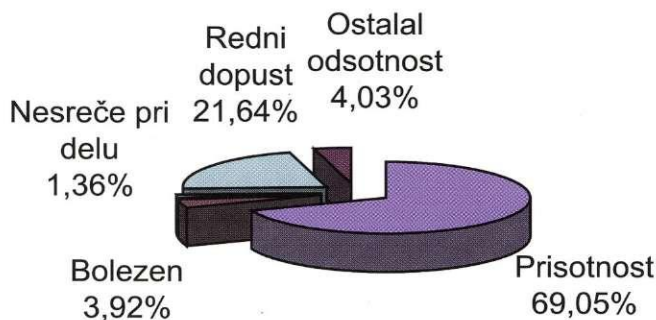

Pogostost je ta mesec največja v PC VP, sledi PC PDP, PC ter službe.

Resnost je največja PC VP, sledi PC PDP, PC HP, tehnične storitve ter službe.

ODSOTNOST

V letošnjem avgustu je bila odsotnost z dela za dober odstotek večja kot lani v istem obdobju. Več je bilo odsotnosti zaradi bolezni, zaradi rednih letnih dopustov in ostale odsotnosti, manj pa zaradi poškodb pri delu.

Ivanka Mavri

Sabina Škrjanc

BITKA ZA TRŽIŠČE NERJAVNIH JEKEL BO KRUTA

Nov obrat za finalizacijo hladno valjanih nerjavnih trakov v firmi ThyssenKrupp Nirosta.

Letos smo že v dveh številkah Novic poročali o povečanju zmogljivosti za proizvodnjo trakov iz nerjavnih jekel. Nove vesti o zagotavljanju dodatnih proizvodnih zmogljivost pa prihajajo skoraj po tekočem traku.

V mesecu juniju je firma ThyssenKrupp Nirosta (KTN), ki sodi med največje svetovne proizvajalce nerjavnih trakov in pločevin, pripravila slovesno odprtje nove linije za finaliziranje trakov iz nerjavnih jekel. Linija obsega opremo za žarjenje, luženje, dresiranje in stranski obrez trakov. Sodi med najsodobnejše svoje vrste na svetu tako po kakovosti, energetski učinkovitosti kot po skrbi za okolje. S to linijo se bo povečala letna proizvodnja nerjavnih trakov za 120 000 ton. Celotno linijo poslučuje pet delavcev na izmeno.

Med visoko tehnološke komponente v liniji sodijo regenerativni gorilniki. Učinkovitost teh je v primerjavi s konvencionalni gorilniki boljša za 30 %. Prednost teh gorilnikov je, da se za predgrevanje zgorevnega zraka uporabljajo vroči keramični bloki, prigrajeni neposredno pri gorilnikih, ki jih ogrevajo izstopajoči dimni plini. V

primerjavi z uporabo konvencionalnih toplotnih izmenjevalnikov za predgrevanje zraka je temperatura predgrevanja pri regenerativnih gorilnikih mnogo višja. Poraba zemeljskega plina za ogrevanje trakov je zato precej manjša. Poleg tega so uporabili tako imenovani FLOX proces, ki preprečuje segretje plamena nad 1600 do 1700 °C s tem pa preprečujejo nastanek dušikovih oksidov.

Druge izvedene investicije, investicije v izvajanju in predvidene investicije:

AvestaPolarit je spomladi imela odprtje novih zmogljivosti, s čimer je postala največja proizvajalka nerjavnih jekel. Vložili so okrog milijon evrov, da so povečali talilne in ostale kapacitete na 1,65 milijona ton nerjavnega jekla.

- Največji kitajski proizvajalec Taiyuan bo v tem letu podvojil proizvodnjo.

- Kitajska družba, proizvajalka nerjavnih jekel Ningbo Baoxin, bo zgradila najzmogljivejšo linijo za žarjenje in luženje nerjavnih trakov na svetu. S tem bo povečala letne zmogljivosti s 300 na 700 tisoč ton trakov.

- Korejski Posco je zaključil vlaganja v tretji obrat za nerjavna jekla v Pohangu, s čimer so povečali jeklarske zmogljivosti na 1,6 milijona ton.

- Columbus (Južna Afrika), ki je v lasti španskega Acerinox, je podpisal s VAI pogodbo o prenosi žarilno lužilne linije v Middelburgu. Obnova je del projekta za povečanje letne zmogljivosti s 450 na 750 tisoč ton izdelkov. Linija bo vključevala tudi dresirno ogrodje, natezni ravnalnik in škarje za stranski obrez.

- Arcelor namerava zgraditi v Belgiji jeklarno s kapaciteto milijon ton slabov iz nerjavnih jekel.

Ocenjeno je, da so se zmogljivosti za proizvodnjo nerjavnih jekel od začetka leta 2002 do danes povečale za 3,5 milijona ton, kar predstavlja 17,5 % celotne svetovne proizvodnje. Glede na to, da je letna rast porabe nerjavnih jekel okrog 5 %, lahko zaključimo, da bo v prihodnosti tekla na tržišču nerjavnih jekel kruta bitka za tržne deleže.

Povzeto po Stainless Steel World, 10, 2003
Aleš Lagoja

NI MI VSEENO!

Opravičilo

Na upravo družbe in glavnega direktorja je bilo naslovljenih nekaj konkretnih vprašanj. Odgovorov žal zaradi številnih aktivnosti, ki potekajo v tem času, do zaključka redakcije nismo uspeli dobiti, zato se bomo potrudili, da bodo objavljeni v naslednjih Novicah.

Uredništvo

Pa še to!

Nekdo je poškodoval mnenjsko skrinjico v avli Jeklarne. Če se mu je to zgodilo po nesreči, bi nas lahko obvestil, da bi jo čim prej popravili. Če je bila poškodovana namerno, pa je to še en dokaz več, kakšen je odnos posameznikov do skupne lastnine.

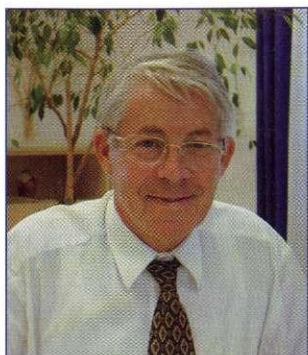
Uredništvo

SINDIKALNE NOVICE

OBVESTILO

Obveščamo, da smo se konec septembra preselili v nove prostore - nad špedicijo oz. glavni vhod v valjarne.

SKEI - Konferenca podružnic,
lokacija Jesenice
Milan Šulc

POSLOVNA CONA URADNO PREDANA NAMENU

Življenje se je začelo vračati na opuščene železarske površine. Zadnje dni avgusta se je v obnovljeno "glavno pisarno" preselila občinska uprava, 17. septembra pa je bila uradno

dana v uporabo Poslovna cona Jesenice, ki je komunalno urejena in tako pripravljena za nove investitorje. Prvi bo svoje prostore - trgovski center SPAR, odprel predvidoma konec letošnjega leta. O razvojnih možnostih, ki so zapisane v lični brošuri smo se pogovarjali z županom občine Borisom Bregantom. Poudaril je, da z občinskim proračunom ni mogoče zbrati dovolj sredstev, saj za realizacijo razvojnih nalog lahko namenijo le 15% letno. S pomočjo programa PHARE, donatorjev, sponzorjev in vlagateljev pa jim je uspelo narediti to, kar lahko vidimo. Če so se nam nekatere stvari na začetku zdele nepotrebne kot na primer nov most čez reko Savo, se sedaj že kažejo v pozitivni luči. Načrten pristop bo tudi dolgoročno obrodil sadove, stvar dogovora pa je, kaj bo imelo

- zaključek investicij v komunalno infrastrukturo na območju poslovne cone,
- ureditev Stare Save,
- selitev upravnih služb,
- zaključitev energetskega projekta izgradnje kotlovnice in primarnega vročevoda,
- začetek turizma v Planini pod Golico in Javorniškem Rovtu - žičnica in smučišče Španov vrh,
- prvo fazo projekta Rožca,
- projekt rabe objektov in površin na mejnem platuju Hrušica.

Z dokumenti o dolgoročnem razvoju je občina pridobila na ugledu. Pozitivne odzive je čutili s strani ministrstev. Vse naštetu kaže, da je pot prava. Za uresničitev predstavljenih idej pa bo potrebne veliko volje in sredstev pa tudi razumevanja in podpore s strani občanov.

L.M.

KS BLEJSKA DOBRAVA JE PRAZNOVALA

"Lahko bi rekli, da je letošnje leto v naši krajevni skupnosti eno samo praznovanje, saj se redko zgodi, da bi bilo v enem letu toliko okroglih obletnic," je svoj slavnostni govor začel Igor Arh, predsednik krajevne skupnosti. Naj jih naštejemo:

- 40 let je, odkar so smelost odbornikov in potrebe kraja narekovala, da so odpri otroški vrtec,
 - 80 let kulturnega društva Vintgar priča, da imajo krajanji radi lepo pesem,
 - 95-letnico praznuje prostovoljno gasilsko društvo,
 - tudi 110 obletnice odprtja soteske Vintgar ne smemo pozabiti, čeprav je obletnica, ki jo praznuje sosednja občina,
 - v brikenskih urbarjih je bila 1253 leta prvič omenjena Blejska Dobrava. Od takrat je minilo že častitljivih 750 let.
- Vse te obletnice pričajo, da so tu od nekdaj živeli marljivi ljudje. Tudi zdaj je tako, saj v svetu krajevne skupnosti uresničujemo načrtovane cilje - postopno vendar vztrajno. Veliko bo še treba storiti, nekateri pa so že doseženi. Letošnja pomembna pridobitev sta dve novi učilnici v podstrešnih prostorih gasilnega doma, ki so

prednost. V bodoče bo za načrtovan razvoj mesta potrebno letno zbrati 2,5 milijona EUR. Računajo na pomoč države, vlagatelje, sponzorje in donatorje. Opredeliti bo potrebno tudi prazne železarske površine in tiste, ki že imajo nove lastnike, niso pa komunalno urejene. Veliko objektov je lesenih in tako predstavljajo potencialno nevarnost na tem področju.

Izgradnja komunalne infrastrukture na območju poslovne cone, ki obsega 30 ha industrijskih površin pomeni šele prvo fazo naložbe. V razvojnem načrtu 2004-2016 za celo občino je zajeto infrastrukturno urejanje prostora (sem spadajo tudi projekti za odpravljanje problemov obremenitve okolja v vrednosti 30,5 mio EUR), razvoj gospodarstva v prostoru, kulturne dejavnosti, šport in rekreacija, stanovanjska gradnja, otroško varstvo, šolstvo, dejavnosti skupnega pomena, upravno administrativni center. Za realizacijo celotnega razvojnega načrta bi potrebovali 464 mio EUR ob upoštevanju investicije v zabaviščno športni park. Slednji bo realiziran, če bodo dobili vlagatelja. In od kod lahko občina pričakuje sredstva? V prvi vrsti (tri četrtine) od investorjev, zato morajo biti za vsako področje pripravljeni konkretni programi. Kaj lahko občani pričakujemo v naslednjih štirih letih?

jih na praznični dan predali svojemu namenu. V načrtih imajo zgraditev pločnika skozi naselje, asfaltiranje nekaterih ulic, gradnjo obvoznice in nove kanalizacije v vseh treh naseljih. Upajo, da bodo pridobili sredstva, ki jih evropska skupnost namenja za razvoj podeželja, s katerimi bi obnovili staro vaško jedro ob cerkvi. Prislunhili pa bodo tudi pobudam krajanov in poskušali rešiti težave v obojestransko zadovoljstvo

L.M.

KAKO IN O ČEM JE PISALO V ŽELEZARJU PRED 50 LETI

Naš paviljon na zagrebškem velesejmu

Vsakoletni jesenski zagrebški velesejem je mogočna manifestacija razvijajočega se gospodarstva socialistične Jugoslavije. Vedno močnejše so zastopane tudi tuje države, in prav letos je velesejem dosegel rekord, saj so poleg industrijskih vesil razstavljale tudi številne manjše evropske in prekomorske države. Razstavni paviljon železarne Jesenice je bil deležen izrednega zanimanja. Izdelan je bil po zamisli tov. Miloša Magoliča, v pločevino tolčene reliefe s prizori železarskega dela pa je umetniško upodobil tov. Marjan Dolinšek. Obiskovalci so se zlasti zanimali za razstavljene stare medalje, diplome in priznanja, ki pričajo o tradiciji in izredni kakovosti jeseniškega železarstva, nič manjše pa ni bilo zanimanje za razstavljene proizvode. Vodstvo velesejma je letos razpisalo nagradno tekmovanje za najlepše opremljen paviljon in prvo mesto je dosegla prav naša Železarna. Uspeh paviljona in zanimanje zanj ni samo priznanje mojstrstvu in sposobnosti jeseniških železarjev ter dokaz velikega deleža jeseniškega delavca pri industrializaciji in napredku naše socialistične domovine, marveč tudi vzpodbuda vsem pridnim rokam, bistrim glavam in zavednim graditeljem socializma za nove, še večje in kakovostnejše zmage.

Kaj in koliko bero Jeseničani

Na Jesenicah imamo Centralno sindikalno knjižnico, ki je ena največjih v Sloveniji, saj ima skoraj 13.000 knjig. Ta pomembna ljudskokulturna ustanova ima primerno urejene prostore v 1. nadstropju Titovega doma. S skromnimi začetki je bila ustanovljena kmalu po osvoboditvi, saj je okupator uničil vse bivše knjižnice. V letošnjem 1. polletju je dosegla lepe uspehe, saj jo je

obiskalo 5420 bralcev, ki so si izposodili 11.131 knjig in sicer 7175 leposlovnih, 2439 mladinskih, 101 poučno, 25 političnih ter 891 tujejezičnih. Najpogosteje obiskuje knjižnico mladina, sledi ženska populacija, odraslim moškim pa ni preveč do branja. Zanimivo je, da delavci razmeroma dobro obiskujejo knjižnico, uslužbenci pa so od njih mnogo slabši, kar jeseniškim intelektualcem ne more biti v čast. Mladina še vedno preveč povprašuje po raznih pustolovskih romanih in kriminalkah, zato čaka knjižnico še veliko dela, da bo s primerno mladinsko literaturo odpravila branje nevzgojnih romanov. Zanimivo je tudi nezanimanje za strokovno in politično literaturo. Medtem ko neizposajanje strokovnih knjig opravičuje bogata strokovna knjižnica ŽJ, pa za izposojenih 25 političnih knjig ni opravičila. Populacija jeseniške knjižnice je poleg kulturno-prosvetnega in strokovno-vzgojnega tudi politično delo, zato naj bi njeno delovanje podprli prav vsi forumi.

Če verjamate ali ne, res je...

...da na leto porabijo parne lokomotive vsega sveta za več kot 2 milijardi dinarjev premoga samo za žvižganje.

...da iz dveh ton železa nastane šest ton rje.

...da bi četrt dinarja (25 par), ki bi ga vložili leta 0 s 4 % letno obrestno mero do leta 1875 naraslo na gigantsko vsoto denarja, ki bi ga izplačali s 84. krogli zlati zemeljske velikosti.

...da je človek na vrhu Mont Blaca za 6 km bliže središču zemlje kot na morski gladini ob ekvatorju.

...da sonce vsako minuto odvrže v vesolje kakšnih 250 milijonov ton svetlobe.

Zdravko Kovačič

STARE FOTOGRAFIJE MARTINARJI PRED 110 LETI

Fotografija iz fototeke Kranjske industrijske družbe v Gornjesavskem muzeju Jesenice pod inventarno št. 810 prikazuje delavce v martinarni – martinarje.

Sede od leve proti desni: Luznar, Jelenc, neznan, Šimak, Vilman, Jakelj, Klemenc, Kristan;

v drugi vrsti stoje od leve na desno. Rozman, neznan, Langus, Markizeti, Prevč, neznan, Stenavec;

v tretji vrsti stoje od leve na desno: neznan, neznan, neznan, Repinc, Žvan, Kermelj, Poheljch(?);

v četrti vrsti stoje od leve na desno. Pristov, neznan, neznan, Jakopič in Pavlič.

Fotografijo, posneto leta 1893, je muzeju podaril Ignac Razingar.

Irena Lačen Benedičič

RAZSTAVA UMETNIŠKIH SLIKARSKIH DEL UMETNIKA JOŽETA KOTARJA V GALERIJU ACRONI

Med ognjem in gracioznostjo

17. septembra so v Galeriji Acroni na Jesenicah odprli razstavo slikarskih del dolenjskega umetnika Jožeta Kotarja. V kulturnem programu je zbrane goste nagovoril namestnik glavnega direktorja, gospod Ljubo Osovnikar, za sproščeno vzdušje pa je zapela tudi Mešana pevsko skupina Dr. France Prešeren iz Žirovnice.

Jože Kotar velja za eno od najuglednejših slovenskih slikarskih osebnosti. Vodilne tematike v njegovem obsežnem in razgibanem ustvarjalnem opusu so krajina, tihožitja in figuralika, veliko pozornosti je namreč namenil predvsem liku ženske.

Študiju slikarstva se je začel posvečati v drugi polovici sedemdesetih let, najprej na različnih likovnih šolah, preko akademije za likovno umetnost v Ljubljani, med drugimi na Robovi slikarski šoli, kasneje pa ga je pot vodila na daljša študijska potovanja v Pariz, Švico, v Regensburg in druga evropska mesta, nato pa spet nazaj v različne francoske pokrajine. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja doma in v tujini, leta 1992 je prejel Trdinovo nagrado za dosežke v slikarstvu. Sodeloval je na mnogih, tudi mednarodnih likovnih kolonijah in natečajih, njegove slike so v tudi v večjih zasebnih zbirkah po vsem svetu.

Dolenjski, svoji rodni slikoviti pokrajini je namenil mnogo del, predvsem motivom ob reki Krki in motivom Novega mesta.

Jože Kotar se je v svojem bogatem ustvarjalnem delu izkazal kot izjemen kolorist - mojster čudovitih oljnih kompozicij, v slogovni smeri *realističnega* ekspresionizma, pa tudi kot občutljiv opazovalec narave in ljudi. Za razstavo v Acroniu je izbral dela iz dveh ciklusov - in sicer »ženske evropskih mest« in dela iz

najnovejšega obdobja, uglasena na temo »ognja in taljenja kovine«. Upodobitve gracioznih ženskih likov so nastajale zadnje dobro desetletje, kot odslikave avtorjevih številnih potovanj po evropskih deželah in prestolnicah. Elegantne, barvite, izraza in življenja polne ženske razkrivajo slikarjevo mojstrsko obvladovanje barve in forme. Zdi se, da se je treba k njim večkrat vračati ter z njih, drugo za drugo, odstirati tančice skrivnostnih zgodb.

Drugi del razstave pa vodi gledalca v povsem drugačen slikarjev svet doživljanja. Večja abstraktna platna so nastala tudi na temo železarne in svojskih, nenavadnih prostorov. Kot navdih ga je vodila simbolična moč ognja in žarenje razbeljenih kovin. Vsako platno ima svoje sporočilo in svoj močan, s pravo orkestracijo prodornih barvnih nanosov, izpolnjen izraz. Jože Kotar se je tudi v teh domišljijah vsebinah predstavil kot zrela umetniška osebnost, kot svetovljan in človek izjemne širine. Na odprtju so bili zanimivi tudi njegovi komentarji k nekaterim slikam. In še mimogrede - še preden je Jože Kotar postal priznani slikar, se je izkazal na čisto drugačnih poklicnih področjih (tudi v elektrotehniku), saj je bil v svojih mladih letih uspešni tehnični inovator, med drugim zaposlen tudi na Institutu Jožef Štefan.

Ob razstavi, ki bo na ogled vse do 15. oktobra vsak delovni dan med 14. in 15.30 uro, je izšel tudi manjši pregledni katalog.

Vabljeni!

Polona Škodič

OB ZAKLJUČKU PROJEKTA LEPA PUŠČA - SCHÖNE ÖDE - BELLA BRULLA

Kraji v obmejnem trikotniku Slovenije, Avstrije in Italije so del nekdanj enotnega geografskega in gospodarskega prostora, ki so ga razdelile meje. Tako Jesenice kot Bistrica v Rožu na Koroškem in Rabelj v Furlaniji je zaznamovala industrija. Ta se je razvila na temeljih naravnih danosti, ki so narekivale predvsem razvoj rudarstva in z njim povezanega železarstva. Vsi trije kraji, ki so z razvojem industrije zrasli in se razvili doživljajo z njenim propadom krizo identitete. Železarstvo na Jesenicah se je ohranilo v bistveno zmanjšanem obsegu kot v drugi polovici 20. stoletja, tovarno baterij Bistrica v Rožu so zaprli, o nekdanjih železarskih obratih tudi ni več sledu, rudnik Cave del Predil so prav tako pred leti zaprli. Kraji se soočajo s hudimi gospodarskimi težavami in socialnimi stiskami,

kar se odraža tudi v zunanjem videzu. Kljub vsem naporom za revitalizacijo ostajajo vsi trije kraji še vedno v senci nekdanje slave, odrinjeni na obrobje dogajanja in pozabljeni. Čeprav je pokrajina privlačna, si nekdanj razvit turizem le stežka utira pot v post industrijsko stvarnost. Nekdanj živahni stiki so omejeni na minimalno raven. Izjema ni niti kultura, saj je kulturna izmenjava med kraji prav tako minimalna. Prebivalci, zlasti mladi, odhajajo, saj v krajih ne vidijo prihodnosti.

S projektom Lepa pušča bi radi obiskovalcem odprli oči za lepoto teh krajev, ki so pusti in nezanimivi le na prvi pogled. S kulturnimi dogodki in prireditvami bi radi vsem obiskovalcem in predvsem domačemu prebivalstvu odprli nove vidike, nova polja zaznavanja. Cilj projekta je krepitev regionalne identitete in spoštovanje do »neprivlačnega«.

Nosilec projekta je Univerzitetni kulturni center Univerze v Celovcu, ki ga zastopata Emil Kristof in Gerhard Pilgrim. Soorganizator na avstrijski strani je Kulturni center Šentjanž v Rožu (Kultur und Kommunikationszentrum St. Johann im Rosental). Italijanski partner je Zveza slovenskih kulturnih društev Gorica-Trst-Videm (Unione dei circoli culturali sloveni Gorizia-Trieste-Udine) in slovenski Gornjesavski muzej Jesenice. Pozornost avtorjev projekta je zlasti usmerjena k nekaterim temam, ki so značilne za vse tri kraje.

VODA v teh krajih igra odločilno vlogo že tisoč in več let ter daje krajem svojevrsten pečat. Pozornost velja tudi energetskim objektom, ki so se tu razvili in večinoma danes predstavljajo prvovrstne spomenike tehniške dediščine.

INDUSTRIJSKE RAZVALINE, ki pričajo o nekdanj razviti industriji in danes večinoma propadajo, so prav tako značilne za vse tri kraje. Nekatere od njih so pravi arhitekturni spomeniki svojega časa, spet druge pa so dobile novo funkcijo in danes živijo v drugi vlogi.

ŽELEZNICA je povezovala vse tri kraje dobrih 100 let. Jesenice so železnico dobile leta 1870 z izgradnjo Rudolfove železnice Ljubljana - Trbiž. Povezava je bila v šestdesetih letih 20. stoletja prekinjena od Jesenic do Kranjske Gore.

MUZEJI s svojimi staromodnimi a zanimivimi zbirkami pričajo o bogati preteklosti in čakajo, da jih obiskovalci ponovno odkrijejo. Projekti, kot je ta, in druge dejavnosti jim dajejo drugačen pečat ter privabljajo obiskovalce, ki odkrijejo nov svet za muzejskimi vrati.

VSAKDANJA IN STANOVANJSKA KULTURA je prav tako zaznamovana z industrijo. Poseben pečat so tem mestom dajala delavska stanovanja z značilno arhitekturo. Tudi nekatere nove zgradbe, nastale zlasti v drugi polovici 20. stoletja, so vredne ogleda.

DVO- IN VEČJEZIČNOST z vsemi pripadajočimi težavami je značilnost tega prostora, ki je stičišče različnih kultur. Večkrat ju je čutili prej kot breme kakor kulturno obogatitev in prav to je razlog, da je to samostojna tema.

Projekt Lepa pušča je sestavljen iz več različnih umetniških dogodkov, ki so se odvijali od 8. junija 2002 do junija 2003. V tem času so se po vrsti zgodili umetniški dogodki, ki smo jih poimenovali: Prihod-Anbahnung-Partenza, Museum-Museo-Muzej, Decay&ready made, Schön sprechen-parlar bene-Lepo govoriti, Keine kunst nicht-Ni umetnost ne-Niente arte: no, Wasserscheide-Spartiacqua-Raztok in končno Nachspiel.

V Gornjesavskem muzeju Jesenice smo veseli, da smo vzpostavili sodelovanje z avtorji projekta. Zelo nas veseli tudi ponovno oživiljanje vezi med nekdanj tesno povezanimi industrijskimi kraji, ki jih je ločila državna meja, povezuje pa jih skupna zgodovina. V času, ko vstopamo v Evropo brez meja, vidimo priložnost, da nekdanje vezi obnovimo.

Ko smo v sodelovanju z našimi sodelavci iz Avstrije pregledovali opravljeno delo, smo prišli do ugotovitve, da bi bilo smiselno

celoten projekt in vse zgoraj omenjene podprojekte javnosti predstaviti v obliki skupne razstave. To se bo zgodilo v torek, 29. septembra, v I. nadstropju Kosove graščine na Jesenicah. Vse obiskovalce in tiste, ki ste se ob imenu Lepa Pušča do sedaj spraševali, kaj neki pomeni, vabimo, da nas v oktobru obiščete v Kosovi graščini, si razstavo ogledate in svoje vtise strnete v knjigi vtisov. Avtorji projekta vam bodo na otvoritveni slovesnosti predstavili projekt in svoje izkušnje, ki so si jih nabrali v tem letu, v kulturnem programu pa se bodo predstavili tudi kot izvrstni glasbeniki. Vsi mladi po letih in po srcu pridite, ne bo vam žal!

Nataša Kokošinek
Gornjesavski muzej Jesenice

ABONMA AMATERSKIH GLEDALIŠČ V KRANJSKI GORI

Gledališče ni le igra, gledališče je odsev resničnosti. Odkrito in brez prikrivanja nam pove tisto, kar sami ne opazimo, ali tisto, česar si sami ne upamo in zmoremo priznati. Odstira nam skrite koticke človekove duše, je ogledalo človeštva in časa. Gledališče je zdravilo!

V Kulturno-prosvetnem društvu Josip Lavtižar Kranjska Gora smo želeli narediti korak naprej. Zato smo se odločili, da v sezoni 2003/2004 vpeljemo abonma amaterskih gledališč. Z njim želimo vsakomur ponuditi zvrhano žlico zdravila, nekaj večerov sproščenega veselja in možnost druženja.

Pet abonmajskih predstav, izbranih samo za vas, pomeni pet večerov dobrega razpoloženja in pet mesecev prijetnega pričakovanja naslednje predstave.

Pridružite se nam v Ljudskem domu v Kranjski Gori.

15. november 2003 ob 19.30 uri

A. T. Linhart & Co: Zupanova Micka (Farno kulturno Koroška Bela, režija: Gregor Čušin)

10. januar 2003 ob 19.30 uri

Marcel Achard: Hočete igrati z mano (Prosvetno društvo Horjul, režija: Franci Končan)

14. februar ob 19.30 uri

Matjaž Zupančič: Izganjalci Hudiča (KPD Josip Lavtižar Kr. Gora Ta bol' teater, režija: Metka Dulmin)

13. marec ob 19.30 uri

Peter Ustinov: Komaj do srednjih vej (KD Vrbje AG Vrba, režija: Rastko Krošl)

17. april ob 20.00 uri

Marc Comoletti: Boing, Boing (KPD Planina Sele), režija: Franci Končan

Če ste zamudili vpis abonmaja, ki je potekal v petek, 26. septembra, med 17.00 in 19.00, v soboto, 27. septembra med 10.00 in 12.00, ter v ponedeljek, 29. septembra med 17.00 in 19.00 v Ljudskem domu v Kranjski Gori, Borovška 81 (klubska soba), nas lahko brez zadržkov pokličete na telefon: 031 367 673 (Petra Mlinar) in bomo skupaj skušali najti ustrezno rešitev.

Cena abonmaja je 4.000 SIT. (5 x 800 SIT)

V prosti prodaji bo cena vstopnice 1.200 SIT.

Abonentska kartica je prenosljiva, z njo pa boste lahko uveljavljali popust tudi pri drugih gledaliških predstavah v organizaciji KPD Josip Lavtižar.

Petra Mlinar

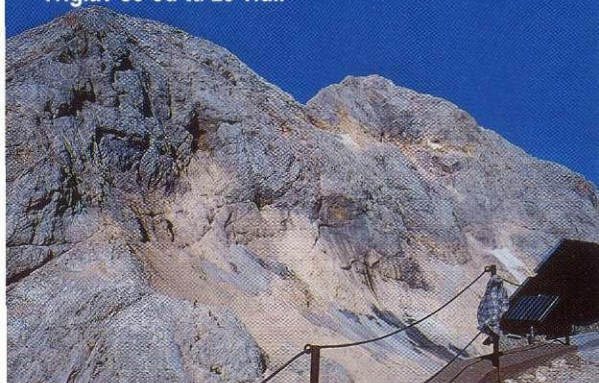
Proti Velemu polju.

Počitek pri Vodnikovem domu.

Triglav se od tu že vidi.

Pogled s Triglava.

Dom na Kredarici.

ZA NAMI JE ZOPET ENO LEPŠIH DOŽIVETIJ V GORAH

Pa smo dočakali 100. jubilejni pohod slovenskih železarjev na Triglav v organizaciji jeseniških planincev. V 34. letih smo železarji prehodili dobršen del Slovenije in osvajali vrhove na različnih koncih. Za jubilejni pohod pa je prav, da je bil izbran za cilj Triglav (2864 m nadmorske višine), najvišji vrh Julijskih Alp in Slovenije.

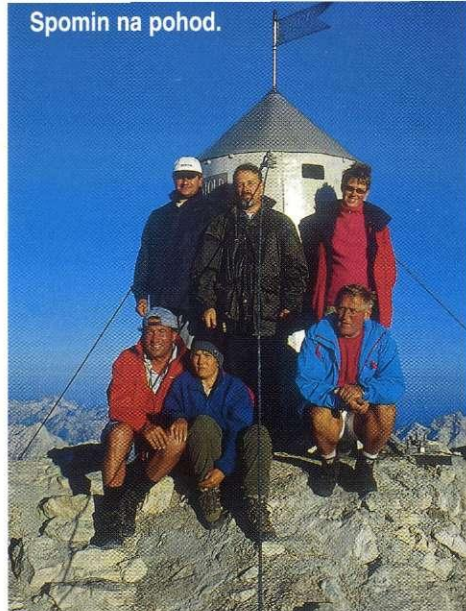
Triglav je mitična gora Slovencev, opevana in oboževana ter romarski kraj tisočih planincev. Že samo ime pove, da je Triglav sestavljen iz treh vrhov, zahodni del Rjavec, 2568 m, sam vrh in vzhodni del Mali Triglav, 2725 m. Južna in vzhodna stran Triglava sta položnejši in se spuščata proti Bohinju in v dolino Krme. S teh dveh strani vodijo na vrh najlažji pristopi. Zahodna stran, ki pada v dolino Trente, pa je strmejša, najveličastnejša je seveda severna stran Triglava, ki pada v dolino Vrat. Vzpon na Triglav je res vroča želja slehernega Slovenca, kajti tako veličastnega razgleda, ne nudi nobena druga slovenska gora.

Zbor udeležencev pohoda je bil na Rudnem polju na Pokljuki, 26. julija 2003 ob 8 uri. Obetal se je lep sončen dan, zato je bilo razporeženje čez 300 pohodnikov iz vseh lokacij železarn kar prijetno. Planota Rudno polje, 1340 m, leži na gozdni jasi ob vznožju Viševnika in je pomembno izhodišče za pot na Triglav preko Velega polja. V spremstvu vodnikov smo se podali po stezi, ki je vodila navkreber v gozd, nato okrog gozdnega hrpta jugovzhodno od Viševnika. Sledil je spust do roba travnikov nad planino Konjščico in nato vzpon proti severozahodu v lepo krnico Jezerca, v osrčju skupine Draških vrhov. Iz krnice je naša pot krenila v levo in se mimo studenca strmo dvignila na Studorski preval. Tu se nam je razkril obširen pogled na spodnje bohinjske dvatisočake in na Bohinjsko dolino. Pred nami je bil naprijetnejši del poti - sprehod čez zajeten Toščev trebuh posejan z gorskimi rožami, proti planini Velo polje. Na planini se nam prikaže Triglav, čigar troglava oblika pride s tega mesta najbolj do izraza. Nad Velim poljem na majhni terasi stoji tudi planinska koča na višini 1805 m in je pravo mesto za okrepčilo ter počitek.

Nadaljevali smo po zložni poti navkreber, prekoračili skalno polico in po 45 minutah hoje prispeli na Konjsko sedlo na višini 2020 m, kjer je križišče poti, ki peljejo na Kredarico, Staničev dom in v dolino Krme. Mi pa smo krenili s sedla naravnost navzgor, smer severozahod. Svet se tu spremeni. Prej smo hodili čez zelenice polne planinskega cvetja, sedaj pa nas številne serpentine peljejo čez prostrana melišča. Ko strmino uženemo, se pred nami prikaže koča na Planiki, 2408 m. Sama koča leži na planoti Ledine, na razglednem pomolu, ki so ga zaradi takšne lege razglasili za Triglavski tempelj. Po kratkem oddihu je nato sledil vzpon preko Malega Triglava na osrednji vrh in spust do doma na Kredarici. Ostali pohodniki pa so se odločili za pot vzdolž vznožja Malega Triglava, čez prostrana melišča do Triglavskega doma na Kredarici. Koča leži na višini 2515 m in je najvišje ležeča planinska postojanka v naših Julijskih Alpah. Organizirano spanje za železarje pohodnike je bilo v domu na Kredarici in v koči Valentina Staniča. Bivanje v planinski koči pod Triglavom ima verjetno poseben čar. Ali je to lepa pesem, ki jo zapoje veseli planinci, ali pa spanje na skupnih ležiščih, škripajočih pod težo utrujenih teles, ki se obračajo v nemirnem snu in v pričakovanju vznemirljivega jutra. Kako čudovito je vstati še v temi in se v soju svetilk podati na Triglav ter na njem dočakati sončni vzhod. Najlepši razgledi se nam s Triglava ponujajo v jasnih jutrih in prav tako jutro smo doživeli 27. julija. Triglavski razgled na razkošen mozaik domačih in tujih hribov, gora in dolin nas je bogato nagradil za vse napore, ki smo jih vložili.

Sledil je sestop do doma na Kredarici in nato spust v dolino Krme - eno od treh, ki se zajedajo globoko v osrčje Triglava. Na vzhodu jo oklepajo strme stene Debele peči, Lipanskega vrha, Draških vrhov ter Tosca, zahodno pa Rjavina, Luknja peč, Dimniki in Macesnovec. Zaključek pohoda in slovesnost ob jubilejnem stotem pohodu železarjev je bila na Zasipški planini v spodnjem delu Krme. Na planini stoji tudi Kovinarska koča, ki jo upravlja PD Javornik - Koroška Bela, kjer so nas gostitelji pogostili z enolončnico in spominskimi darili.

Spomin na pohod.

Po krajšem oddihu in okrepčilu je od sonca razgrete pohodnike in goste pozdravil vodja pohoda Pavel Dimitrov. Poudaril je, da na vseh stotih pohodih ni bilo omembe vrednih nesreč -tudi tokrat je bilo tako-, za kar imajo največ zaslug člani postaj GRS Jesenice, Ravne na Koroškem, Mojstrana in Celje ter gorski vodniki in vodniki slovenskih železarn. Slavnostni govornik je bil Franc Telcer, starosta pohodov slovenskih železarjev. Opisal je zgodovino pohodov v kateri je poudaril, da ne smemo prezreti dejstva, da so železarji z množičnimi pohodi popularizirali planinstvo in s tem neposredno pomagali Planinski zvezi Slovenije pri večanju članstva, posamezna podjetja znotraj sistema SŽ pa tudi pri obnavljanju planinskih koč.

Sledili so pozdravi in čestitke predstavnika Acronija, ki je bil obenem tudi gostitelj, predstavnikov družb sistema SŽ, jeseniškega in ravenškega župana, Planinske zveze Slovenije in planinskih društev. Posamezne organizacije in podjetja ter zaslužni posamezniki in vodniki slovenskih železarjev so prejeli plakete in priznanja za dolgoletno in uspešno delo ter donatorstva.

Kulturni program je popestril Pihalni orkester Jesenice Kranjska Gora, moški pevski kvartet KD dr. France Prešeren iz Žirovnice in voditeljica Majda Rebernik s svojimi recitacijami, ki jih je spesnila posebej za to priložnost.

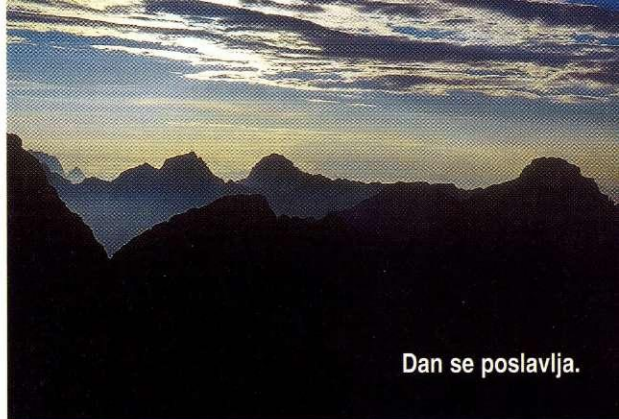
Dan pred pohodom so organizatorji položili vence na grob Janeza Krušica in Janka Avsenika, dveh zaslužnih mož za pohodništvo v Železarni Jesenice, na vrhu Triglavu pa so se spomnili generalnega direktorja Slovenskih Železarn, Gregorja Klančnika, ki se je udeležil mnogih pohodov.

Za uspešno izvedbo 100. pohoda gredo vse čestitke pripravljalnemu odboru v sestavi Boris Lazar - predsednik, Pavel Dimitrov - vodja pohoda, Mirko Podlipnik, Mirko Klinar in Vinko Alič - člani.

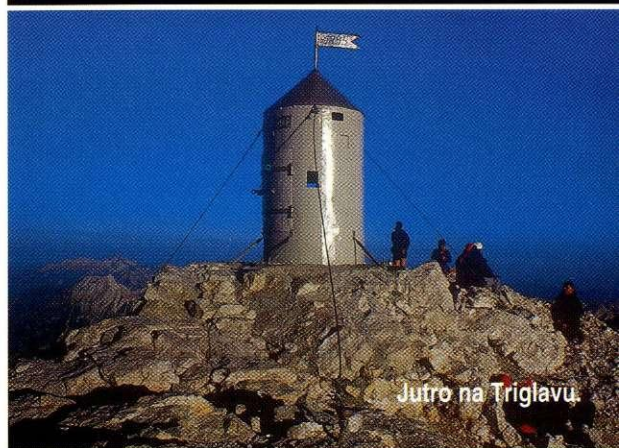
Prijetno je bilo na koncu pokramljati s pohodniki o vtisih in njihovem doživljanju vzpona na Triglav. Večina se je ture lotila z občudovanjem in ljubeznijo in doživela resnični praznik. Nekateri pa vseeno mislijo, da smo železarji že skoraj vse prehodili po naših gorah in naj bi bil to zadnji pohod. Ko pa brskamo po spominih, ne vemo, v katerem trenutku in času ter kraju nam je bilo lepše in iskanje lepega se lahko ponovi. V takem iskanju še lepšega pa ostajamo v srcu mladi. Zagotovilo, da bodo pohodi še naprej priljubljeni so pohodniki, ki so bili prvič na Triglavu in so bili tako navdušeni, da so pripravljeni še kakšen dan preživeti v naših čudovitih gorah. Kajti z vrhov se vse stvari v dolini vidijo majhne in malenkostne, tudi težave.

Vodja pohoda Pavel Dimitrov je takole zaključil: "Za nami je zopet eno lepših doživetij v gorah. Dva dni smo občudovali naš prelep gorski svet, zato naj obvelja naše staro pravilo - na svidenje na 101. pohodu."

Tone Kelbl, Pavel Dimitrov

Dan se poslavlja.

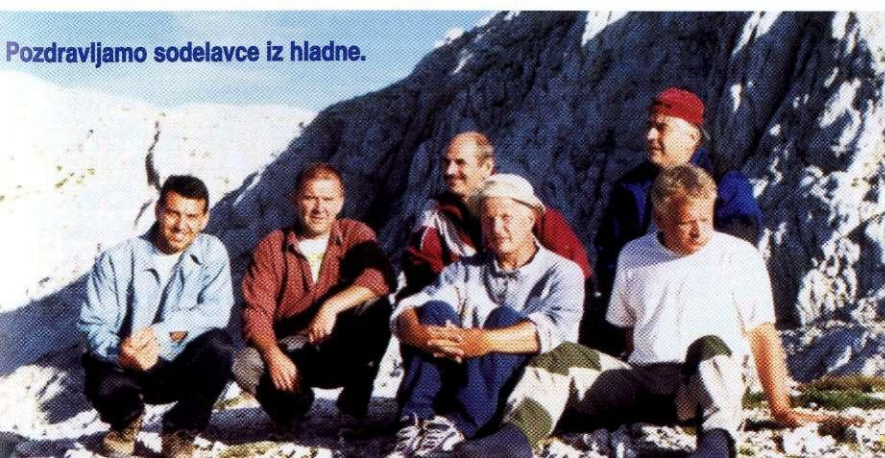
Jutro na Triglavu.

Zamišljeni planinki.

Oj Triglav, moj dom.

Pozdravljamo sodelavce iz hladne.

Zaključek v Kamni.

TABOR ZA OTROKE

»ANKARAN 2003«

Tudi v letošnjem poletju je Acroni v sodelovanju s Klubom radovljjskih študentov omogočil izvedbo poletnega tabora za otroke v Ankaranu med 11. in 16. julijem. Ravno tako kot lansko leto je bil tabor v celoti brezplačen (prevoz, hrana in bivanje). Namenjen je bil predvsem otrokom iz družin, katerih starši zaradi kakršnihkoli razmer ne morejo nuditi otrokom tistega, kar je zanje med počitnicami najbolj pomembno. Udeleženci tabora so bili osnovnošolski otroci.

Sama izvedba je potekala po vsakodnevem programu. Dan se je začel z jutranjo telovadbo. Po telovadbi je sledilo umivanje in pospravljanje bungalovov. Po pospravljanju je sledil zajtrk in kasneje kopanje. Prvi dan smo otroke razdelili na plavalce in neplavalce. Izmed devetnajstih otrok je bilo kar nekaj neplavalcev. Šola

Pred odhodom s postaje v Lescah.

Risanje na majice.

Izdelava obeskov iz gline

plavanja je bila uspešna, saj je bil napredek pri neplavalcih jasno viden. Tekom dneva smo imeli na plaži razne igre, kot so npr. odbojka, kartanje, žoganje... V času po večerji smo imeli večerni program. Na večernem programu smo prav tako sodelovali voditelji

kot tudi otroci. Večerni program je trajal tja do 22.00 ure, nakar je sledilo spanje.

Poudarek poletnega tabora je bil predvsem na delavnicah, ki so se vršile v popoldanskem času. Tu so se otroci seznanili z različnimi ročnimi spretnostmi, kot so: risanje na majice z barvami za tekstil, izdelovanje raznih glinenih obeskov, izdelovanje in oblikovanje vaz, risanje s kredami...

Poletni tabor za otroke je bil izpeljan skrbno in brez zapletov. To dokazujejo zadovoljni in nasmejani otroški obrazi. Za pomoč pri izpeljavi tabora bi se zahvalil za finančno pomoč Upravi Acronija in gospe Ivanki Mavri, ki je sodelovala pri izbiri otrok.

Organizator in vodja tabora

Martin Jeram

NAMIG ZA REKREACIJO: KEGLJANJE, BALINANJE

Tokrat vam ponujamo dve možnosti rekreacije v obdobju jesen, zima, pomlad.

Kegljanje na štiristeznem kegljišču Podmežaklo in balinaje v dvorani za balinaje v Bazi na Jesenicah. Obe možnosti sta zelo zanimivi.

Za delavce Acronija je že rezervirano kegljišče, in sicer v sredah od 20 do 22 ure. Informacije dobite pri g. Sulcu. Seveda pa je možno uporabljati kegljišče tudi v drugih prostih terminih, in sicer ob ponedeljkih in sredah od 14 do 17.30, vsak dan v dopoldanskem času od 12 do 14 ure (razen ob petkih, ko je možno kegljanje od 10 do 13 ure), ter ob sobotah in nedeljah, ko je potrebno za proste termine poklicati na Zavod za šport Jesenice, najbolje kar GSM 041 676 554.

Za tiste, ki bi radi tekmovali v rekreacijski kegljaški ligi, pa naj povemo, da se bo letošnja rekreacijska liga začela v mesecu oktobru. Ekipa šteje na vsaki tekmi štiri tekmovalce, prijavite pa lahko do osem tekmovalcev. Liga poteka ob petkih.

Balinarska dvorana v Bazi je lepa pridobitev za Jesenice. Ker je ogrevana, se ponuja možnost rekreacije tudi preko jesensko-zimskega obdobja. Balinaje je šport za rekreacijo in sprostitve, obenem pa omogoča prijetno druženje. Torej je zelo primerna rekreacija. In zakaj je ne bi izkoristili.

Za informacije o možnostih in prostih terminih se obrnite na Zavod

OBVESTILO

Zaposlene v družbi Acroni obveščamo, da je v dogovoru z Zavodom za šport Jesenice, Acronijem in sindikatom SKEI od 22. septembra 2003 do 30. aprila 2004 na kegljišču **PODMEŽAKLO** organizirano rekreacijsko kegljanje na asfaltu. Vsako sredo od 20. do 21. ure so za delavce Acronija rezervirane štiri steze. Vse uporabnike prosimo, da se ob prihodu vpišejo v evidenčni list, ter spoštujejo red, ki velja za uporabo kegljišča. Obvezna je tudi uporaba športnih - čistih copat.

Želimo vam veliko užitek!

SKEI Acroni

Milan Šulc

za šport Jesenice (tel 5863 364).

Tudi v tej panogi bo v obdobju november – marec potekala rekreacijska liga, za katero se lahko še prijavite na Zavod za šport Jesenice.

Brane Jeršin

Vabilo na prve tekme mednarodne lige v oktobru :

4. oktober: Acroni Jesenice : Slavija

9. oktober: Acroni Jesenice : Wojas Podhale (POL)

11. oktober: Acroni Jesenice : Alba Volan (HUN)

22. oktober: Acroni Jesenice : Dunaffer (HUN)

26. oktober: Acroni Jesenice : KHL Zagreb (CRO)

Vse tekme bodo predvidoma ob 18.00 uri v dvorani Podmežaklo.

REKREACIJSKO PLAVANJE ZAGOTOVO TUDI DRUGO LETO

Kopalne sezone je pravzaprav že "davno" konec in s tem tudi brezplačnega rekreacijskega plavanja za zaposlene v kopališču Ukova, ki ga je omogočil sindikat SKEI v sodelovanju z družbo Acroni. Morda tudi zaradi nezadostne obveščenosti se rekreacije zaposleni niso udeleževali v tolikšnem številu, kot bi si želeli. Zato naj povzamem nekaj misli naključno izbranih udeležencev v minuli sezoni.

Občan, ki ne želi biti imenovan

"Zelo mi je všeč. Ob tako lepo urejenem bazenu je žal premalo obiska. Prav zaradi čistoče vode, bi lahko privabili več ljudi. Občina je vzpodbudno pristopila k tej akciji, ki je namenjena tudi mladim. Vsa čast županu!"

Duši Polajnar

"Zelo v redu. Voda je čista in topla. Čas za rekreacijo je zelo primeren, saj potem še vedno ostane dovolj časa za gospodinjstva dela."

Jožica Brelih

"Zelo koristi zdravju in splošnemu počutju, saj hodim že vseskozi. Tudi že prej sem, ko rekreacije še ni bilo. Želim si, da bi v prihodnji sezoni s tem nadaljevali."

Maruša Podrekar

"Hodim vsak dan. Je zelo v redu. Imela sem poškodbo kolena in mi rekreacija pomaga pri rehabilitaciji."

Tanja Kepic

"Čudovito! Imam okvarjen ramenski obroč. Razgibavanje v vodi mi zelo pomaga odpravljati težave. Res škoda, da bazen ni pokrit, voda pa je čudovita."

Renata Jančič

"Že dva meseca imam težave s hrbtenico. Rekreacija mi zelo pomaga. Zanj sem izvedela razmeroma pozno. Zaradi zdravja sem namesto na morju tu. Z avtom se ne morem odpeljati ne do Bleda ne v Kranjsko Goro, tako da je kopališče edina prava rešitev. Želimo si pokritega bazena, saj je sezona prekratka. Bojim se, da bi v prihodnje ukinili rekreacijo."

Silva Šorli, Tomšičeva 77, Slovenski Javornik, rojena 3.11.1923

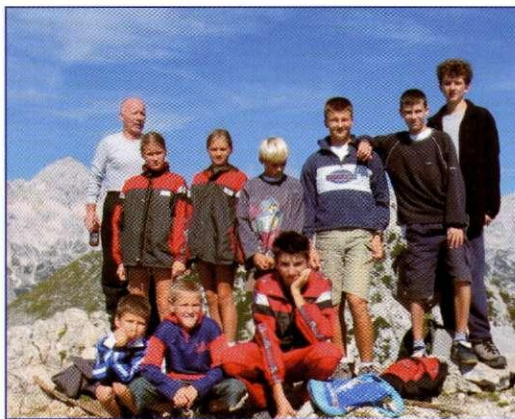
"Prepozno smo izvedeli za rekreacijo. V naslednji sezoni si želimo še takih akcij."

Tako udeleženci. Pri Športnem društvu Jesenice, ki z občino upravlja s kopališčem, pa zagotavljajo, da v naslednji kopalni sezoni rekreacija zagotovo bo. Še več! Dodati nameravajo tudi aerobiko v vodi, kot je povedal gospodar kopališča g. Jože Krmelj. Naslednje leto pa vas bomo o novostih v kopališču Ukova zagotovo pravočasno obvestili.

Boris Berginc

AKTIVNOSTI IN VABILO JUDO SEKCIJE JESENICE

Judo sekcija Jesenice tudi letos organizira mednarodni turnir za pokal mesta Jesenice. Turnir bo v nedeljo 19. 10. 2003 ob 10 uri v telovadnici osnovne šole Prežihovega Voranca. Turnirja se bodo udeležili mladi judoisti iz petih držav: Avstrije, Italije, Nemčije, Hrvaške in večine klubov iz Slovenije. Vabimo vas, da si turnir ogledate in se prepričate o znanju in napredku vseh, predvsem pa domačih tekmovalcev.

V mesecu oktobru, se bo Robert Pesjak udeležil programa, ki z a j e m a priprave in A turnir na Č e š k e m . Omenjenega programa se bo Pesjak udeležil, ker se mora kot član mladinske reprezentance Slovenije

turnirja te najvišje stopnje udeležiti. V mesecu novembru pa bomo zanj stiskali pesti na mladinskem evropskem prvenstvu v Sarajevu – BiH.

Poleti so bili člani judo sekcije na pripravah na Pokljuki, kjer je trenerski trio poskrbel za pester teden. Fantje in dekleta so spoznali lepote Pokljuke in okoliških hribov čisto od blizu. Da jim ni bilo dolgčas, samo podatek, da so imeli trening štirikrat na dan. Poleg aktivnosti na blazinah, so bile na programu igre z žogo, že omenjeni obisk gora, vaje za moč in še kaj bi se našlo. Priprave se poznajo na fizični pripravljenosti in tudi zato še enkrat vabljeni na tekmo na Jesenicah.

R.

ŠPIKOV KOT

Hej, dovolj mi je preprirov!
Preveč že ostrih je besed.
Mnogo je odveč špetirov,
svet v sovraštvu je odet.

Beseda sprave res pomaga,
in stane -resno- čisto nič.
Ne bodi vendar taka zgaga!
Prepir res pravi je hudič.

V sovraštvu nas res to zapelje,
ko ni možen dialog.
Ne hodimo drugim v zelje
in ohranimo časten slog!

Saj ni da bi moraliziral.
ne trosim naukov vsevprek,
a svet bi se stabiliziral,
če ne bil prepir bi že vsak čvek.

Pojdimo raje v druge vode!
res všeč mi je ta naš rondò.
Nenazadnje za kar v oči bode.
Na izpit znova bi šel marsikdo.

A hujši na cesti so divjaki.
gume škripljejo, da se kadi.
So frajerji in ne bedaki.
Vsaj njim se bojda tako zdi.

Pa meni niso nič kaj všečni.
Jih ne posnemam. Bog ne daj!
Mislijo, da bodo večni,
a prezgodaj šli bodo v raj.

Ko jaz bom šel po gobe,
mi ljubši je drugačen kraj.
v gozdu ne bo nič narobe.
od tam bom "gvišno" spet nazaj.

Saj jurčki, lisičke, golobičke
ne gredo prmej le meni v tek.
Srečam sinice, ščinkavce in pastirce,
živahen je naš gozdni breg.

Ni mar potem mi za prepire,
ne briga računalniški me "klik",
lažje grem čez vse ovire.
Pozdrav! Vaš gozdni

Boter Špik!

ŠPIKOV PREBLISKI

Eni mislijo, drugi delajo, tretji mislijo, da delajo.

V športu narediš eno napako pa si "out". V življenju tudi.

Ničesar ne naredi do konca, vendar naredi vsaj nekaj.

Nekatere vrste humorja so zgolj saharin. Ampak imam že raje kako s saharinom, kot čisto grenkobo.

Veliko gornikov se Aljaževega stolpa vrh Triglava dotakne skorajda pobožno. Drugi se počutijo kot Bog in se nanj podpišejo.

O uspehih v življenju je najtežje govoriti na Zavodu za zaposlovanje.

Moj proračun je krepko v minusu. Naj grem v stečaj?

Raje grem po kostanj v gozd, kot v žerjavico.

REŠITVE NAGRADNIH KRIŽANK IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

NAGRADNA KRIŽANKA "PREGOVOR ZA AVGUST"

Pregovor se glasi:

"PO VREMENU JERNEJA SE VSA JESEN NAREJA"

Praktično nagrado - kopalno brisačo z emblemom Acronija prejme **Janez Zupančič**, Stara Fužina 156, 4265 Bohinjsko jezero.

POLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Prav ste imeli tisti, ki ste zapisali geslo

"STOTI POHOD ŽELEZARJEV NA TRIGLAV".

Izžrebali smo naslednje srečnejše:

1. nagrada -10.000 SIT- **Jana Erzar Medič**, Partizanska 21, 4270 Jesenice,
2. nagrada - 8.000 SIT- **Anica Šantel**, Kočna 31, 4273 Blejska Dobrava,
3. nagrada -5.000 SIT- **Dušan Kokošar**, Partizanska pot 18, 4270 Jesenice,
4. nagrada -4.000 SIT- **Joži Šetinc**, Alojza Travnja 1, 4270 Jesenice,
5. nagrada -3.000 SIT- **Milan Dabič**, PC Hladna predelava.

POLETNA NAGRADNA IGRA

Devet avtorjev je poslalo 23 fotografij. Branka, Jani in Boštjan so poslali po več fotografij, zato smo jih prosili, naj sami izberejo, katero bomo upoštevali v nagradni igri. Ker pa avtorjev ni veliko, smo v uredništvu odločili, da nagradimo vse sodelujoče s praktičnimi nagradami - kopalnimi brisačami:

Jani Novak, PC Vroča Predelava,
Boštjan Fon, PC Vroča predelava,
Peter Srpčič, PC Hladna predelava
Bojana Pušavec, PC Hladna predelava,
Branka Modic Šmit, Informatika,
Bojan Todorovič, Tehnične storitve,
Samo Perc, Titova 100, 4270 Jesenice,
Urban Močnik, Titova 100, 4270 Jesenice in
Sonja Zupanc, Titova 100, 4270 Jesenice.

Za spomin na vroče poletne dni si fotografije oglejte na zadnji strani.

Nagrajenci pridite po denarne nagrade na blagajno Acroni. Odprta je vsak dan od 8.00 do 10.00 ure. Praktične nagrade vas čakajo pri urednici Lilijani Markež na Kadrovskem sektorju. S seboj imejte osebni dokument,

Uredništvo

ZAHVALA

ISKRENO SE ZAHVALJUJEM DNINI 2 IZ BRUSILNICE SLABOV V VROČI VALJARNI ZA DARILO IN ČESTITKE OB MOJEM ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU.

JOZO TADIČ

Kaj menite o internem časopisu Novice?

Spoštovani!

Novice izhajajo že šesto leto. Leta so prinesla tudi nekaj sprememb - postopno se je podvojilo število strani, trudimo se, da bi bile vsebinsko pestre in zanimive. Njihovo osnovno poslanstvo je skrb za obveščanje različnih javnosti - v prvi vrsti zaposlenih - o vsem, kar je pomembnega in novega, prikazati pa želimo tudi utrip podjetja. So neke vrste kronika dogodkov, ki zapisani ne izginejo v pozabo.

Ker v uredništvu želimo, da bi bil časopis privlačen in zanimiv, smo pripravili vprašalnik, s katerim želimo zbrati vaša mnenja in ocene. Prosimo vas, da vsa vprašanja pazljivo preberete in nanje odgovorite. **Pri vsakem vprašanju označite en odgovor.** Vaše odgovore, pripombe in želje bomo analizirali, rezultate pa predstavili v eni od naslednjih števil Novic ter jih seveda upoštevali pri oblikovanju časopisa.

Izpolnjen vprašalnik oddajte v mnenjsko skrinjico, na tajništvo PC/službe ali pošljite po pošti najkasneje do konca meseca oktobra 2003. Naš naslov je: Acroni d.o.o., Uredništvo Novic, C. B. Kidriča 44, 4270 Jesenice

Vprašalnik je anonimen.

Za sodelovanje se vam zelo zahvaljujemo.

Uredništvo

SPLOŠNO

1. Od koga ali od kod dobite največ informacij o Acroniju?

- ☐ od kolegov znotraj kolektiva
- ☐ od kolegov iz drugih podjetij
- ☐ iz internega časopisa
- ☐ iz obvestil na oglasnih deskah
- ☐ iz dnevnih časopisov, radia, televizije
- ☐ od nadrejenega
- ☐ na sestankih delovnih skupin
- ☐ iz govoric
- ☐ od sindikalnega zaupnika
- ☐ drugje (napišite kje).....

2. Ali preberete Novice?

- ☐ vedno jih preberem v celoti
- ☐ prelistam jih in preberem članke, ki me zanimajo
- ☐ včasih
- ☐ nikoli
- ☐ jih ne dobim

3. Iz Novic izvem:

- ☐ dovolj novosti
- ☐ le že znane stvari
- ☐ pomembne stvari prepozno

4. Informacije v Novicah:

- ☐ odražajo dejansko stanje
- ☐ prikrivajo dejansko stanje in ga skušajo olepšati
- ☐ ne vem

VSEBINA IN PODOBA ČASOPISA:

5. Oblika Novic, gledano v celoti je

- ☐ dobra
- ☐ komaj zadovoljiva
- ☐ slaba

6. Kakšna se vam zdi naslovna stran?

- ☐ primerna
- ☐ se mi ne zdi pomembno, kakšna je
- ☐ ni v skladu z vsebino

7. Ali menite, da bi morali spremeniti ime časopisa?

- ☐ da
- ☐ ne
- ☐ se mi ne zdi pomembno

8. Lani je potekala akcija zbiranja predlogov za novo ime časopisa. Čeprav smo dobili nekaj predlogov, ki so spodaj naštet, imena nismo spremenili, ker je večina menila, da to ni potrebno. Če ste na 7. vprašanje odgovorili z da označite, za katerega bi se odločili oz. napišite svoj predlog.

- ☐ ACRONOVICE
- ☐ AKRONIČAR
- ☐ ACRONIKA
- ☐ ACRONKO
- ☐ ACRONČEK
- ☐ AKRONČEK
- ☐ ACRONSTELL
- ☐ ACRONI AKTIV
- ☐ ACRONIJEVE NOTE
- ☐ VESTNIK ACRONIJA
- ☐ GLAS JEKLARJA
- ☐ METALURG
- ☐ INFORMACIJSKI
- ☐ ČASOPIS
- ☐ ACRONIJA
- ☐ IZZIV
- ☐ JEKLO
- ☐ USPEH
- ☐ ISKRE
- ☐ ZAGON
- ☐ GORENJSKO ŽELEZARSTVO
- ☐ ŽELEZAR
- ☐ FeMn
- ☐ ŽELEZARSKI UTRIP

moj predlog:

9. Število strani je:

- ☐ ravno prav
- ☐ premalo
- ☐ preveč

10. Dolžina člankov se mi zdi

- ☐ primerna
- ☐ predolga
- ☐ prekratka

11. Kako so članki napisani?

- ☐ dovolj razumljivo in zanimivo, jezik mi ugaja
☐ morali bi biti napisani bolj poljudno
☐ bolj bi mi ugajalo, če bi bili članki napisani bolj strokovno

12. Kaj menite o fotografijah v Novicah?

- ☐ Število in obseg fotografij je v pravem sorazmerju z besedili
☐ Želim si več fotografij in manj tekstov
☐ želim si več tekstov in manj fotografij

13. Ali so fotografije dovolj kakovostne?

- ☐ da
☐ ne

14. Povejte prosim, kaj bi vi spremenili, da bi bile Novice bolj zanimive?

.....

15. Katere rubrike – članki vas v Novicah najbolj zanimajo?

(Pri vsaki od navedenih rubrik označite en odgovor tako da prečrtate eno številko.)

Za obdelavo podatkov zbranih v anketi, potrebujemo tudi nekaj vaših osebnih podatkov, zato vas prosimo, da odgovorite še na ta vprašanja tako, da označite kvadrater pred odgovorom:

Profitni center, enota/slужba:

Zadnja dokončana izobrazba:

- ☐ nedokončana osnovna šola
☐ osnovna šola
☐ verificiran tečaj (vozniki viličar., žerjav.)
☐ dve ali triletna poklicna šola
☐ štiri ali petletna srednja šola
☐ višja šola
☐ visoka šola
☐ magisterij, doktorat

Starost:

- ☐ do 25 let
☐ 25 do 34 let
☐ 35 do 44 let
☐ 45 do 54 let
☐ nad 55 let

Spol:

- ☐ M
☐ Ž

rubrika	nikoli ne preberem	včasih	vedno
UVODNIK	1	2	3
POSLOVANJE DRUŽBE	1	2	3
KAKOVOST	1	2	3
INOVACIJE	1	2	3
EKOLOGIJA	1	2	3
VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU	1	2	3
NOVICE IZ TOVARNE	1	2	3
PROJEKTI	1	2	3
IZ SVETA JEKLA	1	2	3
TRŽIŠČE JEKLA	1	2	3
INTERVJU	1	2	3
NI MI VSEENO!	1	2	3
SINDIKALNE NOVICE	1	2	3
IZ ZGODOVINE ŽELEZARNE	1	2	3
KULTURA, RAZVEDRILO, PROSTI ČAS	1	2	3
POHODNIŠTVO	1	2	3

16. Bi tudi vi želeli pisati prispevke za Novice?

- ☐ da
☐ ne

Če ste odgovorili z da, vas vabimo, da se oglašite v Uredništvu.

NAGRADNA KRIŽANKA

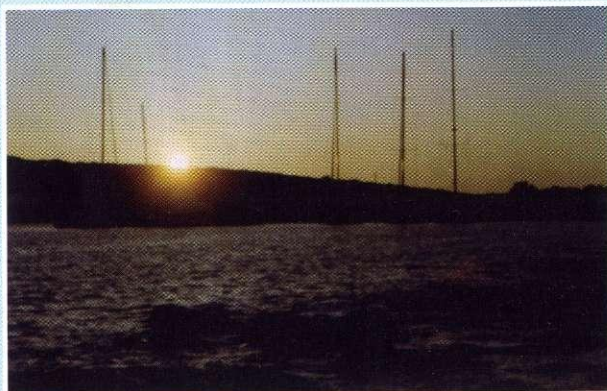
ESTO V EVERNI ITALJI	LATINSKI PESNIK	AMERIŠKI IGRALEC DIESEL	AGAVI PODOBNA RASTLINA	VOJAŠKA FORMACIJA	NAJVIŠJI VRH AMERIKE	HORA JE ČEŠKI PESNIK	PEVKA DEŽMAN	DEL TENIŠKE IGRE, SET	SOBA V KMEČKI HIŠI	LASTNIK VELIKE ZEMLJIŠKE POSESTI	
						LETOVIŠČE V SLOV. PRIMORJU					
						REKA V S. AMERIKI					
						GL. MESTO EGIPTA					
		ŠAHISTKA KRIVEC					TOMO ČESEN	NEM. PISAT. (WILHWLM)			
		OSEBA KI STATIRA						ZGODNJE SADJE			
	SLAVKO AVSENIK GR. GORA SAMOSTAN.			CITRAŠ							
				DOBA KENOZOIKA							
			CILJ STRELCEV					EMA KURENT PEVKA GODEC			
			JAZ								
			ČETRTI RIMSKI KRALJ				PRISTAŠ NACIZMA				
LUKA NA OKAIDU						BRUSNI KAMEN	IVAN LEVAR			SLOV IGRAL (VERA)	
VRVAR							DEL ROKE			MESTO NA NIZOZEM.	
	SMUČI (NORDUJ.)				SL. SLIKAR (FRANCE)						
	NATRUJ				VLADIMIR MAKUC						
			VELIKA VEŽA					ENOTA ZA DRAGO KAMENJE			
		ACONCAGUA JE GORA V AMERIKI	ZDRAVILNA RASTLINA					TRG V STAROGR. MESTIH			

NAGRADNA KRIŽANKA

ESTO V EVERNI ITALJI	LATINSKI PESNIK	AMERIŠKI IGRALEC DIESEL	AGAVI PODOBNA RASTLINA	VOJAŠKA FORMACIJA	NAJVIŠJI VRH AMERIKE	HORA JE ČEŠKI PESNIK	PEVKA DEŽMAN	DEL TENIŠKE IGRE, SET	SOBA V KMEČKI HIŠI	LASTNIK VELIKE ZEMLJIŠKE POSESTI	
						LETOVIŠČE V SLOV. PRIMORJU					
						REKA V S. AMERIKI					
						GL. MESTO EGIPTA					
		ŠAHISTKA KRIVEC					TOMO ČESEN	NEM. PISAT. (WILHWLM)			
		OSEBA KI STATIRA						ZGODNJE SADJE			
	SLAVKO AVSENIK GR. GORA SAMOSTAN.			CITRAŠ							
				DOBA KENOZOIKA							
			CILJ STRELCEV					EMA KURENT PEVKA GODEC			
			JAZ								
			ČETRTI RIMSKI KRALJ				PRISTAŠ NACIZMA				
UKA NA OKAIDU						BRUSNI KAMEN	IVAN LEVAR			SLOV IGRAL (VERA)	
VRVAR							DEL ROKE			MESTO NA NIZOZEM.	
	SMUČI (NORDLJ.)				SL. SLIKAR (FRANCE)						
	NATRUJ				VLADIMIR MAKUC						
			VELIKA VEŽA					ENOTA ZA DRAGO KAMENJE			
		ACONCAGUA JE GORA V AMERIKI	ZDRAVILNA RASTLINA					TRG V STAROGR. MESTIH			

Geslo z obarvanih polj prepisite v kupon in pošljite do 10. oktobra 2003 na Urednišvo Novic. Naš naslov je: SŽ Acroni d.o.o., C. Borisa Kidriča 44, 4270 Jesenice. Na kuverto pripišite "NAGRADNA KRIŽANKA". Zaposleni v Acroniju lahko rešitve oddate v mnenjske skrinjice (brez ovojnice). Pri žrebanju bomo posamezniku upoštevali samo eno rešitev.

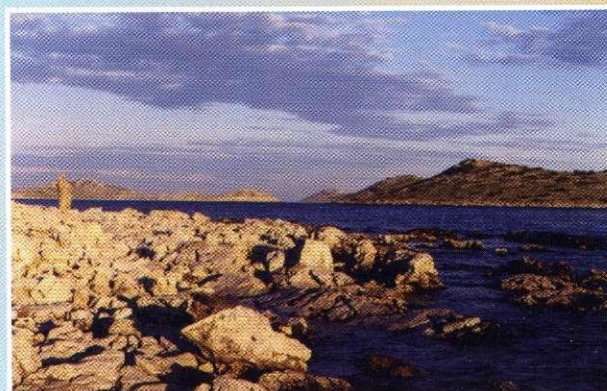
odreži

Spomin na jadranje. (Sonja ZUPANC)

Jadrnica. (Samo Perc)

Eden od lepih kotičkov na Jadranu. (Urban Močnik)

Andaluzija. (Jani Novak)

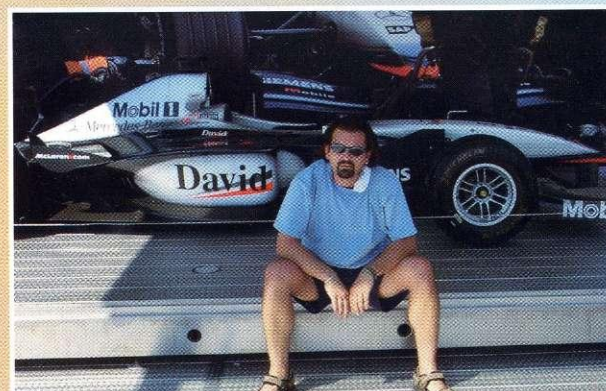
Kam gre sonce spat. Bojan Pušavec)

Jej osliček! (Peter Srpčič)

Komaj čakam, da minejo pasji dnevi. (Branka Modic Šmit)

Zmatran v boksu. (Boštjan Fon)

Megleno morje. (Bojan Todorovič)

Še zame se je našel prostor!

Spomini na vroče poletne dni